

OSNOVNA ŠOLA POLJE

SLOVENŠČINA

Addamsovi - tako in drugače

Raziskovalna naloga

Avtor:

JURIJ WEISS, 8. b

Mentorica: mag. MATEJA DRNOVŠEK

Ljubljana, 2020

ZAHVALA

Zahvaljujem se mag. Mateji Drnovšek za pomoč in vodstvo pri izdelavi raziskovalne naloge.

Prav tako se zahvaljujem:

- igralcem Filipu Samoborju, Nataši Tič Ralijan in Jaki Lahu za opravljene intervjuje,
- inšpicientki Sandi Žnidaršič za opravljen intervju,
- učencem 5., 6., 8. in 9. razreda Osnovne šole Polje za reševanje ankete,
- odraslim anketirancem za reševanje ankete in
- staršem za podporo in pomoč pri delu.

Posebej bi se rad zahvalil Sonji Weiss za lektoriranje naloge.

Jurij Weiss

POVZETEK

Addamsovi, ta čudna družina, ki nas spremlja že dobrih osemdeset let, je tema, ki se jo da raziskati na zelo zanimiv način. Ker tudi sam sodelujem v muzikalu Addamsovi, sem lahko iz prve roke zapisal, kakšno je sodelovanje pri gledališkem procesu. V raziskovalni nalogi pa sem omenil tudi filma, ki se po karakterjih likov zelo razlikujeta od predstave.

Addamsovi se res pojavljajo marsikje. Večina ljudi je že slišala zanje, predvsem odrasli, kajti Addamsovi so imeli svoj razcvet ob koncu 20. stoletja, ko sta bila posneta filma *Pri Addamsovih* in *Pri Addamsovih 2*. Pri raziskovanju njihove zgodovine mi je bil v veliko pomoč *Gledališki list* predstave *Addamsovi*, v katerem so podrobno opisane osebnosti glavnih likov ter dolga zgodovina te zanimive družine.

Ko sem se lotil raziskovalne naloge, sem dal poudarek dramatici in dramskemu besedilu ter gledališču in njegovi zgodovini. Takoj sem šel v najbližjo knjižnico in odnesel praktično vse knjige o gledališču, ki sem jih našel. Izvirni naslov naloge je bil malce drugačen in je dajal večji poudarek prej omenjenim področjem. Ko sem bil nekje na sredini dela, pa sva z mentorico mag. Matejo Drnovšek naslov spremenila na sedanjega, in nenadoma se je poudarek preselil tudi na Addamsove v filmu in risanki.

Zanimivo je bilo tudi delati intervjuje z igralci, ki so me poučili, kako zahtevna je v resnici njihova služba. Predstavlajte si, da imate zvečer gostovanje nekje daleč, zjutraj pa vajo in nato zvečer spet predstavo. S pisanjem te raziskovalne naloge sem se naučil veliko novega o svoji »gledališki družini«. Spoznal sem, kako se je skozi zgodovino razvijalo gledališče, in se poučil o gledališkem bontonu.

KAZALO

ZAHVALA.....	1
POVZETEK	2
KAZALO	3
1 UVOD	5
2 TEORETIČNI DEL.....	6
2.1 KDO SO ADDAMSOVI	6
2.1.1 KRATKA ZGODOVINA DRUŽINE ADDAMS	8
2.2 ADDAMSOVI V FILMU IN RISANKI.....	9
2.2.1 FILMSKA UMETNOST.....	9
2.2.2 FILMSKI ŽANRI	10
2.2.3 PRI ADDAMSOVIH	11
2.3 GLEDALIŠKA UMETNOST IN DRAMATIKA	17
2.3.1 DRAMATIKA.....	17
2.3.2 GLEDALIŠČE	18
2.3.4 ZGODOVINA GLEDALIŠČA	18
2.3.5 ZGODOVINA SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA.....	20
2.3.6 VRSTE GLEDALIŠČA.....	21
2.3.7 GLEDALIŠKE ZVRSTI	23
2.3.8 BONTON V GLEDALIŠČU	24
2.3.9 OSEBJE GLEDALIŠČA	25
2.4 MUZIKAL ADDAMSOVI.....	27
2.4.1 ZGODBA.....	27
2.4.2 RAZLIKA MED FILMI IN MUZIKALOM	29
2.5 JAZ IN BUCKO.....	31

3 IZHODIŠČE RAZISKAVE	34
3.1 CILJI RAZISKAVE	34
3.2 POSTAVITEV HIPOTEZ	34
3.3 METODOLOGIJA.....	35
3.3.1 RAZISKOVALNA METODA.....	35
3.3.2 VZOREC.....	35
3.3.3 PREDSTAVITEV VPRAŠALNIKA.....	35
4 REZULTATI RAZISKAVE.....	36
4.1 INTERVJUJI Z IGRALCI.....	36
4.2.1 NATAŠA TIČ RALIJAN	36
4.2.2 FILIP SAMOBOR.....	39
4.2.3 JAKA LAH	41
4.2 INTERVJU Z VODJO PREDSTAVE - SANDA ŽNIDARČIČ	42
4.3 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA.....	44
4.4 UGOTOVITVE	57
4.5 POTRJEVANJE HIPOTEZ	60
5 ZAKLJUČEK	62
6 LITERATURA IN VIRI	64
7 PRILOGE	67
7.1 VPRAŠALNIK ZA NATAŠO TIČ RALIJAN	67
7.2 VPRAŠALNIK ZA FILIPA SAMOBORJA	67
7.3 VPRAŠALNIK ZA JAKO LAHA	67
7.4 VPRAŠALNIK ZA VODJO PREDSTAVE SANDO ŽNIDARČIČ	68
7.5 ANKETNI VPRAŠALNIK.....	68

1 UVOD

Vsi poznamo čudaško, srhljivo ameriško družino Addamsove (*The Addams Family*). Kot jih opisuje uvodna pesem v nadaljevanju (*they're creepy and they're kooky, mysterious and spooky, they're altogether ooky, The Addams Family*) so Addamsovi zares ena izmed najbolj čudnih, pa tudi najbogatejših družin - Gomez je namreč leta 2007 s premoženjem, ocenjenim na 2 milijardi, na Forbesovi lestvici najbogatejših fiktivnih junakov, pristal na dvanajstem mestu. Tako so popularni, da imamo strip, nadaljevanke (1964), dva filma (1991, 1993), gledališki muzikal (2010) in še risanko (2019). A čeprav so Addamsovi res čudni – otroka se igrata s samostrelom in z mučilnimi sredstvi, Gomez zbira naprave iz časa inkvizicije, Morticija pa s strupom zaliva mesojede rože –, v njihovem življenju vladata harmonija ter predanost družini in resnici. Zaradi tega so lahko Addamsovi vzor marsikateri današnji družini (*Gledališki list – Addamsovi, 2019*).

Tema raziskovalne naloge pa je takšna tudi zaradi moje neposredne povezave s to nadvse zanimivo družino. Muzikal, ki je prišel na oder v Broadwayskem gledališču v ZDA, je bil preveden tudi v slovenščino in 4. aprila 2019 uprizorjen na velikem odru v Mestnem gledališču Ljubljanskem.

Povabljen sem bil, da sodelujem v predstavi, in sicer kot mali Bucko (v izvirniku *Pugsley*). To je bila zame velika čast; takrat pa sem se začel tudi bolj zanimati za Addamsove. V kratkem času sem si ogledal oba filma, na spletu pa tudi nekaj delov nadaljevanke. Lahko bi torej rekel, da so me Addamsovi čisto prevzeli.

Tako bom v tej raziskovalni nalogi opisal »svojo« družino z različnih možnih vidikov: govoril bom o filmih in risanki, vendar se bom najbolj osredotočil na predstavo (muzikal), katere del sem tudi sam. Poglobil se bom v umetnost dramatike in gledališča, raziskoval zgodovino gledališča ter se spraševal o zgodovini slovenskega gledališča.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 KDO SO ADDAMSOVI

Kdo so Addamsovi? Gre za čudno družino, ki zelo očitno odstopa od idealov običajne ameriške družine. Ne glede na to, kje se pojavljajo – naj bo to v filmu, risanki ali gledališki predstavi – živijo v velikanskem, srhljivem dvorcu z zasebnim pokopališčem. Po njem se za vsako noč čarovnic podijo s krampi in lopatami ter odkopavajo svoje prednike. Kljub vsemu, kar bi se morda nam, *normalnim* ljudem, zdelo čudno, so Addamsovi še vedno družina, ki živi v določeni harmoniji in ubranosti.

Gomez Addams je *pater familias* družine Addams, čeprav vodenje prepušča svoji ženi Morticiji. Denarja ima toliko, da se kar kopa v njem: samo za cigare na mesec porabi okoli tisoč dolarjev. Rad se oblači v črtaste obleke in ima najraje, da mu iz žepa binglja dragocena žepna ura. Kar se tiče njegovih poslov, je večino denarja podedoval od svojih prednikov, nekaj pa si ga je pridobil tudi sam. Po svetu ima namreč v lasti razne parcele in posestva, med drugim krokodiljo farmo, močvirje, tovarno nagrobnikov in rudnik urana.

Njegova žena Morticija je ljubezen njegovega življenja. Kot pravi sam, mu je povsem spremenila življenje. Iz bolehnega študenta prava ga je spremenila v samozavestnega, zdravega človeka, ki obvlada metanje nožev, žongliranje in do neke mere tudi akrobatiko.

Morticija Addams je mati in resnična glava družine Addams. Preden se je poročila z Gomezom in prevzela njegov priimek, se je pisala Frump. Ime je dobila po angleški besedi *mortician*, pogrebnik, seveda pa je *mors* tudi latinska beseda za smrt. Zelo rada se oblači v strašansko ozke črne obleke z globokim izrezom. V svojem rastlinjaku ima mesojede rastline, ki jih hrani z zrezki in kračami. Nikoli se ne smehlja, namesto pudra pa uporablja pecilni prašek. Najraje pleše tango in igra na šamisen, japonsko glasbilo, podobno kitari. Ima namišljen mačko, ki jo kliče Falkor.

Sreda/Wednesday Addams je Gomezov in Morticijin starejši otrok. Ima dve dolgi črni kiti, v MGL pa tudi pirsing v nosu. Nosi kratke črne obleke in črne žabe. Rada ima orožje (zlasti samostrele), zelo je močna in lahko pretepe očeta, brata Bucka pa rada muči z raznimi mučilnimi napravami. Pleše balet in redi pajke. Ko je bila mlajša, je bila njena najljubša igranja brezglava punčka Marija Antoaneta (obglavila jo je sama, in sicer z giljotino, ki jo je prav tako

izdelala sama), njena najljubša sorodnica pa je prateta Kalpurnija, ki so jo leta 1706 sežgali na grmadi.

Bucko/Pugsley Addams je Gomezov in Morticijin mlajši otrok. Za vsak rojstni dan pojé najmanj pet kosov torte. Vedno je oblečen v kratke črne hlače in črtasto majico. Rad izdeluje giljotine in druge mučilne naprave, s katerimi ga potem muči Sreda. Njegova najljubša igrača je dinamit, rad pa tudi pije, meša strupe in kadi očetove cigare.

Babi Addams je ostarela vešča, ki se ukvarja z metanjem nožev, mešanjem strupov in sumljivih napojev z nadnaravnimi učinki, z nabiranjem čudnih rastlin in vedeževanjem. Večkrat jo vidimo, kako se sprehaja naokoli in pogovarja s kostjo, za katero nihče ne ve, kje jo je dobila. Je vegan, vendar to uspešno skriva pred ostalimi člani družine. Nihče ni prepričan, čigava mama je, Gomezova ali Morticijina.

Slika 1: Predstavniki družine Addams iz muzikala v MGL-ju

Gnoj/Fester Addams je Gomezov brat. Zelo je debel, plešast in vedno oblečen v črn plašč. Njegova posebna značilnost je, da lahko sam proizvaja elektriko. Pogosto ima migrene, v katerih pa uživa, saj si včasih celo sam stisne glavo v primež. Do svoje družine je zelo ljubeč, sicer pa redi sokole, igra ukulele in je zaljubljen v luno.

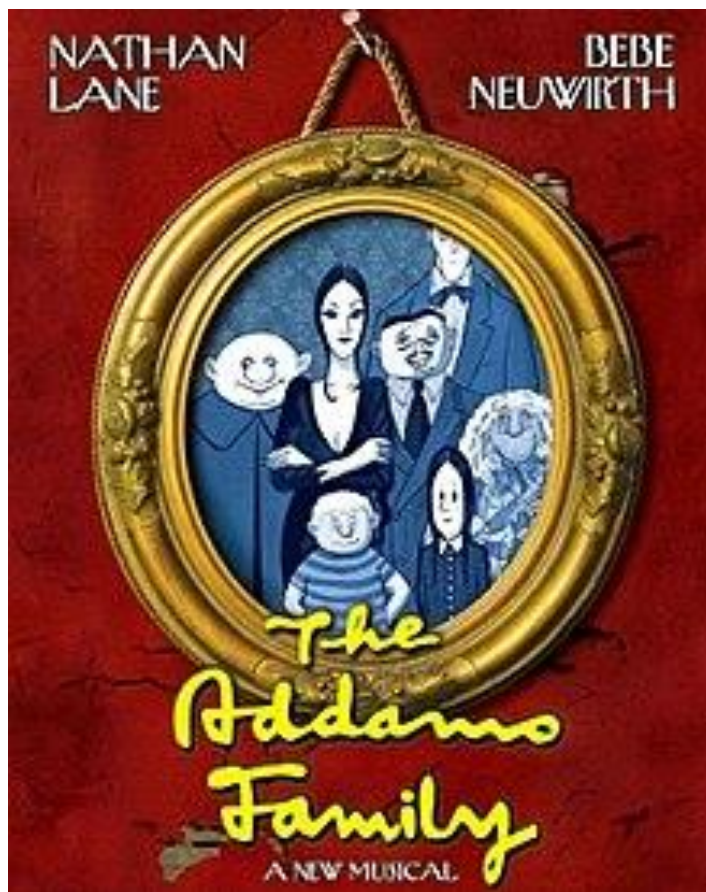
Krč/Lurch je več kot dva metra visoki butler družine Addams. Sporazumeva se z nerazločnim golčanjem, ki pa ga družina brez težav razume. Je zelo zvest služabnik in Sredin najboljši prijatelj; do obeh otrok je sploh zelo zaščitniški. Rad igra na čembalo (Gledališki list Addamsovi, 2019).

2.1.1 KRATKA ZGODOVINA DRUŽINE ADDAMS

Zgodba Addamsovih se začne v letu 1938 in sicer s Charlesom Addamsom, ki je v časopisu *New Yorker* objavil ilustracijo družine, ki ni bila niti najmanj podobna družini, kot so si jo predstavljali v tistem času. Pravzaprav je predstavljala popolno nasprotje »normalne« ameriške družine. Takrat je veljalo prepričanje, da mora biti oče glava družine, žena pa mu mora biti podrejena. A če pogledamo Addamsove, lahko vidimo, da Gomez nosi hlače le na videz, da pa vodilno vlogo prepušča svoji ženi Morticiji. Ta risba je vse do danes obdržala svoje prvotno ime: *The Addams Family*.

Prvotno so družino tvorili oče Gomez, mati Morticija, otroka Sreda (v izvirniku Wednesday) in Bucko (Pugsley), stric Gnoj (v izvirniku Fester), babica, strežaj Krč (v izvirniku Lurch), njihov hišni ljubljencek – odrezana dlan po imenu Thing in Gomezov bratranec It, ki pa pozneje ni imel več tako velike vloge (*Gledališki list – Addamsovi, 2019*).

Stripu je sledila nadaljevanka, nadaljevanki dva filma, leta 2010 pa so se Addamsovi naselili še v gledaliških dvoranah z muzikalom *The Addams Family*, ki je bil krstno uprizorjen v Broadwayskem gledališču (*The Addams Family (musical), 2020*). To delo je bilo s strani pesnika in pisatelja Andreja Rozmana Roze prevedeno tudi v slovenščino in v slovenskem jeziku prvič uprizorjeno 4. aprila 2019 v Mestnem gledališču Ljubljanskem (MGL).

Slika 2: Poster za muzikal na Broadwayu

2.2 ADDAMSOVI V FILMU IN RISANKI

2.2.1 FILMSKA UMETNOST

Film je umetnost gibanja. Gre za najmlajšo obliko umetnosti, vsekakor pa je to tudi oblika zabave. Filmska umetnost združuje besedno, likovno, glasbeno, plesno in seveda tudi gledališko umetnost. Razvija se še danes, tako na umetnostnem (novi filmski žanri) kot tudi na tehničnem področju (z boljšimi kamerami in mikrofoni).

Čisto prvi filmi so bili v obliki škatle, v katero se je gledalo skozi odprtino. Prvi projicirani filmi pa so bili že narejeni v obliki traku, na katerem je bilo veliko število prosojnih črno-belih sličic. Skoznje je tekla svetloba in s pomočjo posebne leče je bilo mogoče sliko prenesti na ravno ploskev, npr. na steno. Naprave za predvajanje filmov so se kar naprej izpopolnjevale.

Danes film poznamo kot zvrst umetnosti, obliko zabave in seveda tudi kot dober način za služenje denarja. Večinoma tako nastajajo filmi, ki so všeč največ ljudem, kljub temu pa

obstajajo tudi filmi, ki so bili ustvarjeni zaradi umetniške vrednosti. Film se danes ne spreminja tako, kot se je nekoč. Še vedno pa se spreminja na področju tehnologije in pri izvedbi igre igralcev (*Knjiga o filmu*, 2007).

2.2.2 FILMSKI ŽANRI

Sodobna kriminalka

Kriminalci, zločin, žrtve zločina, uradni in neuradni predstavniki zakona, reda ter pravice – vse te stvari so se v filmu pojavljale že v začetku 20. stoletja. Nekatere kriminalke iz tistega časa so *Cigareta z monogramom* (1910), *Rop Boldove banke* (1904) in *Vila na samem* (1909).

V filmu *Cigareta z monogramom* je opisano, kako hči slavnega detektiva reši svoj prvi primer. Ko govorimo o filmu *Rop Boldove banke*, je jasno, da v filmu neka tolpa tatov oropa banko. Film *Vila na samem* prikazuje žensko z otroki, ki jih v njihovem domu oblegajo vlomilci, v zadnjem hipu pa jih reši njen mož. Če pogledamo poudarke naštetih filmov – v prvem primeru gre za preiskovalnega agenta, ki išče zločinca, drugi se še posebej osredotoča na kriminalce in kriminalno dejanje, tretji pa na žrtve zločina ter njihove reakcije – vidimo, da se ujemajo z različnimi poudarki v treh glavnih žanrih kriminalnega filma – detektivskim filmom, gangsterskim filmom in pa suspenzivno srhljivko. Seveda ti žanri niso vedno povsem ločeni, temveč se večinoma prekrivajo in mešajo (*Knjiga o filmu*, 2007).

Komedija

Komedija ali veseloigra je bila sprva namenjena uprizarjanju v gledališču, šele nato je vstopila tudi v svet filma. Film štejem za komedijo, kadar je napisan ter zaigran na smešen način, lahko pa vsebuje tudi dve nasprotji, ki se srečata na komičen način.

Nekateri dojemajo komedije kot zaporedje šal, ki se vpletajo v neko zgodbo oziroma pripoved (*Knjiga o filmu*, 2007).

Znanstvena fantastika

Znanstveno fantastični film je težko bolj natančno definirati, saj se v večini primerov prekriva z drugimi filmskimi žanri, kot sta grozljivka in akcijsko-pustolovski film. Kljub temu lahko rečemo, da gre za zvrst izmišljene pripovedi, ki se ukvarja z izmišljenim znanstvenim

napredkom, pogosto pa se dogaja tudi v prihodnosti. Izraz 'znanstvena fantastika' se je prvič pojavil že v 19. stoletju, uveljavil pa se je nekoliko pozneje.

Na razvoj znanstvene fantastike je precej vplivalo pripovedovanje zgodb o raznih izumih in o znanosti, na razvoj tega filmskega žanra pa je precej vplival tudi francoski pisatelj Jules Verne (1828–1905), ki je s svojimi namišljenimi potovanji (opisanimi v romanih z naslovi *Potovanje v središče zemlje*, *Potovanje na Luno*, *20 000 milj pod morjem...*) postavil temelje scenarijem mnogih filmov. Eden prvih znanstveno fantastičnih filmov je bil posnet prav po njegovem romanu *Potovanje na Luno* (*Knjiga o filmu*, 2007).

Znanstvena fantastika obravnava različne teme, npr.:

- mesta v prihodnosti,
- svetovne katastrofe (npr. uničenje Zemlje),
- potovanja v času,
- vdor Nezemljanov ...

2.2.3 PRI ADDAMSOVIH

Filma *Pri Addamsovih* (1991) in *Pri Addamsovih 2* (1993) sta filma o družini Addams. Družina se je v virtualni različici pojavila že prej, in sicer v obliki televizijske nadaljevanke. Takrat so družino zastopali starša Gomez in Morticija, otroka Sreda in Pugsley, stric Fester, babica in strežaj Lurch. V prvem filmu so dodali še mnogo sorodnikov, kot so npr. bratranec It (It se je pojavljal že prej, vendar so ga v nadaljevanke pogosto izpustili), Grbasti Addams, dvojčici Flora in Fauna Amor (*The Addams Family* (1991 film), 2020). Filma sta igrana v naslednji filmski zasedbi:¹

- Morticija Addams: Anjelica Huston
- Gomez Addams: Raul Julia
- Sreda Addams: Christina Ricci
- Pugsley Addams: Jimmy Workman

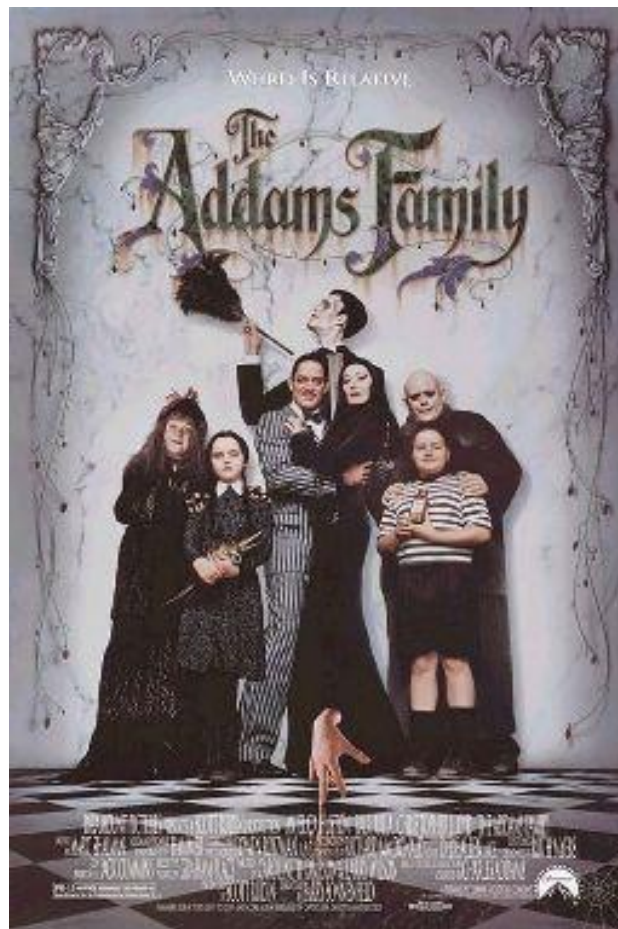
¹ Navedeni so glavni liki v filmu.

- Fester Addams: Christopher Lloyd
- Babica: Judith Malina
- Lurch: Carel Struycken.

Film *Pri Addamsovih*

Addamsovi so čudna družina, ki živi v Ameriki na velikanskem posestvu, za katerega ni nihče čisto prepričan, če je zares njihovo, vsekakor pa si ga lastijo. Živijo v velikanskem, temnem dvorcu z rastlinjakom, polnim strupenih rož, in zasebnim pokopališčem. Daleč naokrog ni nobenega človeka, če izvzamemo soseda sodnika, ki mu Gomez za jutranjo rekreacijo nenehno pošilja žogice za golf v hišo – navadno skozi zaprto okno.

Zgodba prvega filma pripoveduje o tem, kako se v Bermudskem trikotniku davno izgubljeni Gomezov brat, Fester Addams, kar naenkrat pojavi pred hišo. Pa je to res Gomezov brat? Ali pa je le prevarant, ki se želi okoristiti z bogastvom Addamsovih?

Slika 3: Film *Pri Addamsovih*

V ozadju zarote je Abigail Craven, zlobna ženska, ki si na vsak način želi obogateti s pomočjo bogastva Addamsovih. Za rop premoženja namerava uporabiti svojega posvojenega sina Gordona. Kmalu pa postane jasno, da je Gordon neverjetno podoben Festerju. Tako se z Gomezovim odvetnikom Tullyjem domeni, da bodo Gordona obrili in družini predstavili kot Festerja. Zvijajača uspe, družina pa prevaranta z veseljem sprejme medse.

Kmalu se Gomez in Fester odpravita v njuno skrivno sobano globoko v podzemlju graščine Addamsovih. Pri gledanju starih posnetkov se zelo zabavata, ko pa Gomez Festerju za hip obrne hrbet, slednji po naključju odkrije zakladnico Addamsovih. Počasi začne načrtovati, kako bi prišel do nje, vendar vstop vanjo ni tako preprost, kot se zdi.

Sčasoma pa se Fester popolnoma udomači in začne uživati v družbi družine. Še posebej rad se druži z otrokoma, s Sredo in Pugsleyjem. Njegova zločinska mama kmalu opazi, da se Fester vedno bolj približuje družini in zanemarja svoje tatinske dolžnosti, zato se odloči, da ga bo čim prej spravila proč. Addamsovi so sicer žalostni, vendar se odločijo svojemu sorodniku prirediti poslovilno zabavo, na katero bodo povabili širši krog družine.

Zgodba se zaplete, ko odvetnik Tully in ga. Craven Festerja, ki je kot starejši Gomezov brat lastnik dvorca Addamsovih, izkoristita, da iz graščine preženeta vso ostalo družino. Addamsovi se odselijo, vendar pa se Morticija neke noči odloči, da bo skušala pregovoriti Gomezovega brata. Festerjeva »mama« jo ujame in muči, da bi izvedela, kako se pride do zakladnice. Kmalu ji priskoči na pomoč Gomez, ki pa je tudi premagan. Vendar se Fester kmalu zave, kaj je storil, in prežene Tullyja in svojo »mamo«, da padeta v grobnico, kjer ju z lopato že čakata Sreda in Pugsley, da ju zasujeta.

V končnem spopadu, v katerem ga strese elektrika, se Festerju nenadoma vrne spomin in ugotovi, da je on tudi v resnici Fester, le da je v nesreči v Bermudskem trikotniku izgubil spomin. Film se konča v srečni morbidnosti, kot se za Addamsove spodobi (*The Addams Family*, 1991).

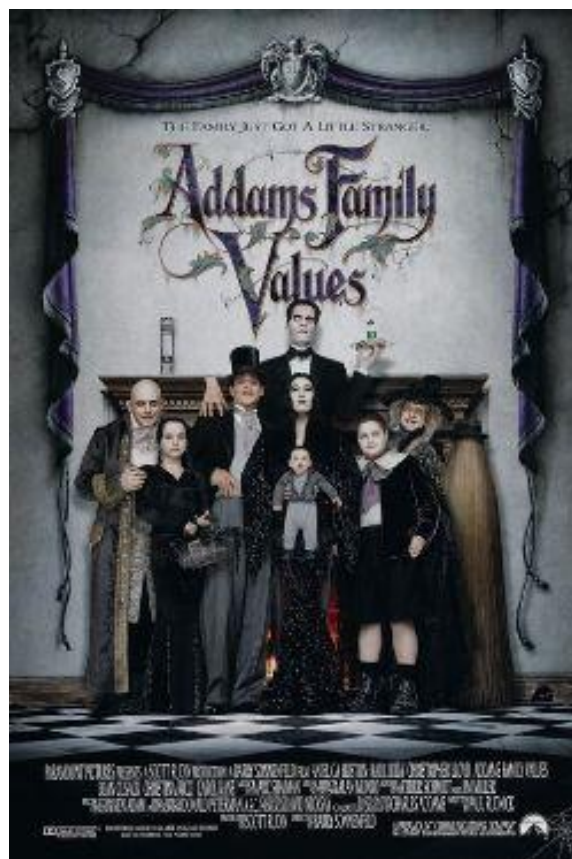
Film *Pri Addamsovih 2*

Družina Addams »se razveseli« novega družinskega člana, Puberta. Sprva je vse v redu, nato pa Sreda in Pugsley postaneta ljubosumna in poskušata Puberta umoriti. Da bi ga zavarovala,

Gomez in Morticija najameta varuško Debbie, da bi skrbela za Puberta, ne vesta pa, da je Debbie serijska morilka, ki se poroča z bogatimi moškimi in jih nato ubije ter se polasti njihovega bogastva.

Ker je Gomez že poročen, se Debbie loti strica Festerja. A Sreda ne zaupa novi varuški, ki se ji zdi sumljiva. Da ji otroka ne bi prekrižala načrtov, začne Debbie nagovarjati Gomeza in Morticijo, da bi Sredo in Pugsleya poslala na poletni tabor. Pošljejo ju v kamp Chippewa, ki ga upravljata Gary in Becky Granger.

Debbie in Fester se nazadnje res poročita. Na medenih tednih poskuša Debbie Festerja ubiti tako, da v kad vrže prižgan radio, seveda brez uspeha. Razočarana ga Debbie prisili, da prekine vezi z družino; ko Addamsovi skušajo obiskati Festerja v njegovem in Debbijinem dvorcu, jih Fester na njen ukaz prežene.

Slika 4: Film *Pri Addamsovih 2*

Gomezove težave se še povečajo, ko ugotovi, da se je Pubert spremenil v modrookega, rdečeličnega, zlatega otroka. Babica ima to diagnozo za rezultat njihovega motenega

družinskega življenja, Gomez pa postane grozno depresiven. Sreda začuti, da je nekaj narobe in skupaj s Pugsleyem zbeži iz tabora.

Debbie poskuša spet ubiti Festerja, tako da razstrelil njun dvorec, medtem ko je Fester v njem, vendar ta spet preživi. Nato Debbie vsa besna potegne pištolo in mu pove, da ga sploh nima rada in da si želi samo njegovega denarja. Festerju tik pred smrtjo na pomoč priskoči roka Thing, ki mu pomaga pobegniti. Fester se opraviči Gomezu, Sreda in Pugsley pa se vrneta ter ponovno združita družino. Tedaj pa se Debbie vrne in družino priveže na električne stole. Pojavi se Pubert, ki je spet takšen kot prej; električno energijo, s katero hoče Debbie ubiti Addamse, preusmeri vanjo in jo spremeni v kupček pepela (*Addams Family Values*, 1993).

Risanka Pri Addamsovih

Zgodba se začne s poroko Gomeza in Morticije Addams. Poročno slovesnost prekine horda ponorelih meščanov, ki želijo, da se Addamsovi izselijo. Babica poskrbi, da Morticija in Gomez zbežita na hrbtu strica Festerja in se izgubita v noč.

Gomez se odloči, da se bosta z Morticijo preselila iz New Yorka v New Jersey, ki slovi kot kraj, v katerem naj ne bi bil nihče ujet. Tam najdeta svoj popolni dom, zapuščeno graščino, ki stoji na mračnem hribu sredi močvirja. Tam tudi spoznata Lurcha, ki ga, potem ko sta ga zbila z avtom, takoj zaposlita za butlerja.

Po trinajstih letih mračnega življenja v izolaciji od zunanjega sveta pa se zgodi nekaj groznega: megla se začne dvigati. To zaskrbi Gomeza, ki Pugsleya ravno pripravlja na Mazurko, obred, s katerim postaneš pravi Addams; zaskrbi pa tudi Morticijo, ki se bori proti temu, da bi Sreda spoznala sveta tam zunaj.

Težave se tokrat pojavijo v obliki voditeljice resničnostne oddaje Needler Margaux, ki gradi načrtovano skupnost, imenovano »Asimilacija«. Tedaj odkrije dvorec družine Adams, ki je bil prej zavrt v meglo, in se, ko se družina noče spremeniti, odloči, da bo Addamsove pregnala iz mesta. Sreda med tem spozna hčer Margaux Parker in Morticijo, prepriča, da ji dovoli obiskovanje srednje šole, ki jo obiskuje tudi Parker.

Parker in Sreda se spoprijateljita in spremenita svoje navade oblačenja, kar šokira obe materi. Po prepiru z Morticijo se Sreda odloči, da bo pobegnila in se za nekaj časa skrila pri Parker.

Sreda in Parker odkrijeta skrivno sobo pod Parkerjino hišo ter ugotovita, da je Margaux postavila skrite kamere v vsako hišo, ki jo je zasnovala v mestu, in prek družbenih medijev širila o družini Addams govornice, da so čudaki. Margaux ju ujame in zaklene na podstrešju, a Sreda vlomi vrata, da s Parker pobegneta. Margaux z vaščani napade dvorec ravno v trenutku, ko cela družina Addamsovih prispe na Pugsleyevo Mazurko. K obredu pride celo babičina sestra Sloom, ki je v družini zelo cenjena, saj naj bi ocenila Pugsleyev nastop.

Slika 5: Risanka The Addams Family 2019

Pugsleyu se Mazurka ponesreči in osramoti se pred celo družino. Tedaj pa začnejo na dvorec streljati s katapultom, ki zgradbo močno poškoduje, tako da ostane družina ujeta v njej. Tedaj se Pugsley dokaže in z dinamitom uniči katapult. Potem prispeta še Sreda in Parker ter vsem pomagata na varno iz ruševin.

Ko Margaux poskuša ponovno prevzeti nadzor, se ljudem razkrije njena izdaja. Vidijo, da Addamsovi niso pošasti, ampak samo družina. Margauxin agent Glenn pa prinese sporočilo, da je njena oddaja zdaj preklicana, ker je Parker s svojim telefonom v živo prenašala vse, kar je storila Margaux.

Margaux postane Festerjeva poslovna partnerica, ki prodaja domove drugim članom družine Addams. Pugsley pa dokonča svojo Mazurko (*Pri Addamsovih* (sinhronizirano 2D), 2019).

2.3 GLEDALIŠKA UMETNOST IN DRAMATIKA

2.3.1 DRAMATIKA

Dramatika je literarna vrsta, v kateri dramatik prikazuje dejanja z govorečimi osebami. Nastane dramsko delo (komedija, tragedija, drama), ki je namenjeno uprizarjanju. Dramski junak, ki je na odru igralec lahko govori sam (samogovor), z drugo osebo (dialog) ali z več osebami (večgovor). V okviru dramatike poznamo tragedije, komedije burke... Dramsko delo se deli na dejanja, dejanje pa na prizore (Kmecl, 1995).

Izraz dramatika oziroma drama izhaja iz grške besede za dogajanje, dejavnost. Je ena izmed treh temeljnih književnih zvrsti in izhaja iz Dionizovega kulta iz stare Grčije (*Enciklopedija Slovenije*, 1988).

Drama je v večini namenjena temu, da se jo uprizori na tak ali drugačen način (radijske igre, gledališke predstave itd.) ter iz domišljije prenese v realnost, v tem primeru na ustrezno opremljen gledališki oder oziroma pred radijski mikrofoni. Za dramsko besedilo je značilno, da se v zgodbi med liki pojavi razdvojenost, ki se skozi igro/predstavo počasi, plast za plastjo, združuje, s čimer pa se tudi rešujejo problemi, ki so posebej izpostavljeni v zgodbi (Avsenik Nabergoj, 2011).

Slovenska dramatika se je razvila iz kulturnih plesov in pesmi, evropska dramatika na splošno pa se je razvila iz starogrške in pozneje rimske drame oziroma tragedije. Zgodovinarji menijo, da so dramo k nam najverjetneje prinesli jezuiti, ki jih je konec 16. stoletja poklical škof Hren. Sprva so bile predstave v latinščini, kasneje pa tudi v slovenščini (Kmecl, 1995).

2.3.2 GLEDALIŠČE

S pojmom gledališče lahko označimo dve stvari, in sicer uprizarjanje različnih tipov predstav (balet, opera, drama) ali prostor za uprizarjanje odrskih del. Prostor je lahko zunaj ali znotraj; navadno je pokrit in vsebuje dvignjeno dvorano, v kateri sedijo gledalci, in oder za uprizarjanje, na katerem igrajo, plešejo, pojejo itd. nastopajoči (*Gledališki besednjak*, 1981).

Gledališko uprizarjanje naj bi bilo edinstveno in izvirno. To pomeni, da naj se neka predstava na odru ne bi nikoli uprizorila enako oziroma več kot enkrat (*Gledališki besednjak*, 1981). Tega se v sodobnem gledališču seveda ne upošteva, saj je samoumevno, da se predstava ponavlja za neki določen čas (ponovitve). Seveda je število ponovitev odvisno tudi od tega, koliko ljudi hodi gledat predstavo, in predvsem, koliko ljudem je predstava všeč in ali v njej uživajo ter se ob obisku zabavajo² (Pavis, 1997).

Gledališče lahko ločimo na več vrst, prav vsaka izmed njih pa vsebuje neko sporočilo; in glavna naloga gledališča je bila in je še vedno, da preda neko sporočilo (Pavis, 1997).

2.3.4 ZGODOVINA GLEDALIŠČA

Za gledališko umetnost ne moremo reči, da je mlada. Pravzaprav je že zelo stara, izvira namreč iz obredov starodavnih civilizacij. Z besedo gledališče pravzaprav imenujemo tudi ostanke raznih zapisanih potekov starodavnih obredov in plesov. Vendar se ta predstava o gledališču močno razlikuje od današnje. Gledališče, kot ga pojmujejo danes, določajo trije elementi: igralci, ki igrajo na odru, konflikt ali problem, ki se pojavi tekom uprizoritve, in publika oziroma občinstvo, ki je v dogajanje na odru čustveno vpleteno, vendar se ga ne more udeležiti ali poseči vanj.

Nekateri pravijo, da so opisi pogrebov starih Egipčanov, ki segajo vse do leta 3000 pred našim štetjem, v bistvu gledališka besedila. Toda opis pogreba nekega kralja še zdaleč ni gledališko besedilo, saj je, kot pravi Aristotel, gledališka igra »posnemanje dejanja in ne dejanje samo«. Drugače povedano: opis pogreba ne more biti gledališko besedilo, saj je to

² To je sicer seveda odvisno od vrste predstave, saj se človek naravno ne bo smejal in zabaval ob kakšni zelo žalostni tragediji. Še vedno pa lahko v njej uživa.

dogodek iz resničnega življenja, preden pa govorimo o gledališki umetnosti, moramo najti nekaj, kar je vsaj rahlo odmaknjeno od resničnosti (Hartnoll, 1989).

Gledališče v antični Grčiji

Gledališka umetnost se je torej prvič razcvetela v stari Grčiji okoli 5. stoletja pred našim štetjem. Tam so namreč predstave (tragedije in komedije) izvajali igralci, ne več svečeniki, in to na posebnih krajih, ki niso bile templji (Hartnoll, 1989).

Pri razvoju grške drame je imela veliko vlogo kretska civilizacija, ki je bila središče minojske kulture. Ravno od Minojcev so Grki prevzeli zamisli za amfiteatre in stadione, pa tudi za nekatera glasbena in atletska tekmovanja. Prav tako so od njih prevzeli kitaro, dvojno flavto, nekaj figur, ki so se pojavljale v njihovih plesih, in celo nekaj osnovnih prijemov lirike.

V grški gledališki umetnosti sta posebej izraženi komedija in tragedija. Za tragedijo velja, da izvira iz ditiramba, obredne pesmi, ki ga je ob Dionizovem oltarju³ prepeval zbor petdesetih mož. Ti preprosti obredi in čaščenja so se po vsej verjetnosti počasi razvili do popolnih grških tragedij, ki so značilne za Atene v klasični dobi (Hartnoll, 1989).

Vendar grške gledališke umetnosti niso predstavljale le tragedije. Kmalu se je iz orgij, ki so jih ljudje prirejali na podeželju, precej neopazno razvila komedija. Prve gledališke komedije naj bi se razvile iz norčij satirov, ki so bili služabniki Dioniza, pol ljudje, pol kozli, podlago pa naj bi dalo njihovo spakovanje in robate šale (Hartnoll, 1989).

Zanimivo je, da je dionizični kult verjetno vseboval tudi lov na žrtevno žival, morda kozla (gr. *tragos*). Iz te besede izhaja grška beseda za tragedijo (*tragoidia*) (Ahačič in Pignarre, 1985).

Gledališče v srednjem veku

Za gledališko kulturo ne moremo reči, da je pri njej kadarkoli prišlo do popolne prekinitve razvoja. Čeprav se je kultura nenehno spreminjala in je prihajalo do razkroja ene gledališke umetnosti in pojava druge, je med temi oblikami gledališča vedno obstajala nekakšna vez.

³ Dioniz je bil grški bog vina in gledališča.

Zato tudi nekateri trdijo, da se gledališče ne spreminja, temveč da se razvija (Ahačič in Pignarre, 1985).

Prav tako je bilo tudi na prehodu iz starega v srednji vek. V zadnjem obdobju rimskega gledališča ni bilo nobenega velikega dramatika, igre so sicer resda brali, vendar jih niso nikoli uprizorili. Najbližji približek igri je bil, da so nekatere igre brali, zraven pa so jo igralci uprizarjali z mimiko. Ko je napočil srednji vek, so tako gledališče predstavljali potujoči akrobati, žonglerji, plesalci, krotitelji živali, bralci balad ... Živeli so najbolje, kot so mogli, a pogosto je bilo njihovo življenje zaznamovano z revščino, lahkoto, nenehnim potovanjem in preganjanjem s strani cerkve. Ti dejavniki so v veliki meri pripomogli k propadu klasične tradicije gledališča, torej predstav, saj je kristjanom njihova vera prepovedala hoditi nanje in v njih igrati. Ker je večina prebivalstva pripadala krščanski veri, se gledališče v osnovni obliki sprva ni moglo obdržati (Hartnoll, 1989).

Zato je ironično dejstvo, da se je srednjeveška drama razvila prav iz krščanskega obredja (tako kot se je grška drama iz Dionizovega), krščanstvo pa je gledališče strogo prepovedovalo (Ahačič in Pignarre, 1985).

Gledališče v renesansi

Od renesanse pa do sredine 19. stoletja sta v razvoju dramatike izstopali komedija in tragedija. Za komedijo je bilo značilno odkrivanje človekovih in družbenih slabosti, ki so jih nato osmešili, poigravali pa so se tudi s spletkami in pustolovščinami, ki so jih uprizorili na smešen način. V tragediji pa so izpostavljali izjemne junake, ki so zaradi svoje nadpovprečnosti prihajali v spor s svetom (Šepec, 2005).

2.3.5 ZGODOVINA SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA

Za nekakšen uradni začetek slovenskega gledališča se moramo vrniti v leto 1789, ko je bila uprizorjena predstava *Županova Micka*, delo avtorja Antona Tomaža Linharta. Mnogi tisti dan, 28. december, štejejo za rojstni dan slovenskega gledališča (Čopič in Tomc, 1997).

Drugi pomemben dogodek je ustanovitev Dramatičnega društva v Ljubljani leta 1867. To je prvi poskus, da bi postavili temelje za slovensko dramsko gledališče; lahko rečemo, da se je

takrat gledališče začelo pojavljati v bolj profesionalni obliki. Dramatično društvo se je organiziralo v nekakšen gledališki inštitut, ki je imel tri pomembne elemente: dramaturški oddelek, igralska šola in stalni gledališki oder (*Enciklopedija Slovenije*, 1988).

Naslednje pomembno leto za slovensko gledališče je leto 1892. Ignacij Borštnik, po katerem se imenuje Borštnikovo srečanje, je bil tega leta režiser uprizoritve Jurčičeve drame *Veronika Deseniška*. Kmalu zatem se je odprlo Deželno gledališče v Ljubljani, kjer danes stoji stavba SNG Opera in balet, pod umetniškim vodstvom Ignacija Borštnika. Pred prvo svetovno vojno pa je bil ravnatelj Deželnega gledališča, ki se je takrat že imenovalo Slovensko narodno gledališče, Oton Župančič. Potem se začne delovanje Drame Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru, eno leto za tem pa se podpržavi Slovensko narodno gledališče v Ljubljani.

Med letoma 1920 in 1945 so gledališča v Sloveniji nehala delovati na ukaz fašistične oblasti, po koncu druge svetovne vojne pa se je gledališka umetnost nadaljevala.

Leta 1952 se ustanovi še sedem stalnih gledališč, in sicer v Ljubljani MGL in SMG, v Celju SLG, v Kranju PG, Gledališče slovenskega Primorja s prvotnim sedežem v Postojni in kasneje v Kopru, Primorsko narodno gledališče v Novi Gorici in okrajno gledališče na Ptujju (*Tradicija teatra v Sloveniji*, 2019).

2.3.6 VRSTE GLEDALIŠČA

Dramsko gledališče

Pri dramskem gledališču, ki je staro več ko dva tisoč petsto let, je lahko dogajanje na odru zelo različno. Razlikuje se tako po vsebini kot tudi po načinu izražanja. Razlika med dramskimi gledališči se čuti tudi zaradi odrov, ki so lahko različnih, raznovrstnih oblik in velikosti. Vendar pa imajo vsa dramska gledališča neki skupen cilj, in to je, da občinstvu prikažejo neko dejanje, ki ga naredi človek, neko človeško obnašanje in pa medsebojne človeške odnose.

Pri dramskem gledališču odrsko dogajanje prikaže igralec, brez katerega gledališče ne obstaja, saj je on tisti, ki gledališče naredi živo in je njegovo najpomembnejše izrazno

sredstvo. Igralcu pa vsako uprizoritev pomagajo izoblikovati mnogi tehniški in umetniški sodelavci.

Dramsko gledališče prikazuje družbene in pa medsebojne odnose. Prav tako tudi vpliva na oblikovanje in razvoj človekovega okusa ter ljudi duhovno osvešča. V dramskem gledališču se vrti isti svet kot izven stavbe v resnici (Šepec, 2005).

Opera

Opera je gledališka zvrst, ki je nastala na prelomu renesanse in baroka. Pri njej igralce, ki poleg tega, da igrajo, tudi pojejo in plešejo, spremlja orkester. Gre za glasbeno scensko delo, ki je kombinacija igranja, glasbe, petja, scene, luči, kostumov in večkrat tudi plesa. Beseda opera predstavlja tudi operno hišo, stavbo, v kateri se opere uprizarjajo.

Beseda opera izhaja iz latinske besede *opus* – to pomeni delo. Sprva je imela beseda opera zelo splošen pomen, označevala naj bi katerokoli predstavo, skladbo, umetnino ali literarno delo. Današnji pomen je opera dobila šele nekaj stoletij zatem. Danes z besedo *opus* označujemo tudi neko ustvarjalno obdobje v življenju kakšnega skladatelja.

Prva opera je nastala pod peresom italijanskega skladatelja, ki mu je bilo ime Jacopo Peri, imenovala se je *Dafne*. Prvič je bila izvedena v Firencah leta 1597. Sprva je opero spremljala samo glasba na čembalu (Opera, 2020).

Baletno gledališče

Začetki baleta segajo v obdobje renesanse, natančneje v 15. stoletje. Na italijanskih dvorih so maskirani nastopajoči igrali in plesali, vmes pa so krožili ljudje, ki so pojasnjevali vsebino. Te prireditve so se imenovale mali plesi – *balletti*.

Balet se je na višjo raven dvignil šele, ko se je italijanska plemkinja Katarina Medičejska poročila s kraljem Henrikom II., ki je bil takrat vladar Francije, kamor se je razširil tudi balet. Katarina je bila namreč velika ljubiteljica baletne umetnosti in je na svoj dvor vabila najbolj znane in najboljše plesalce tistega časa.

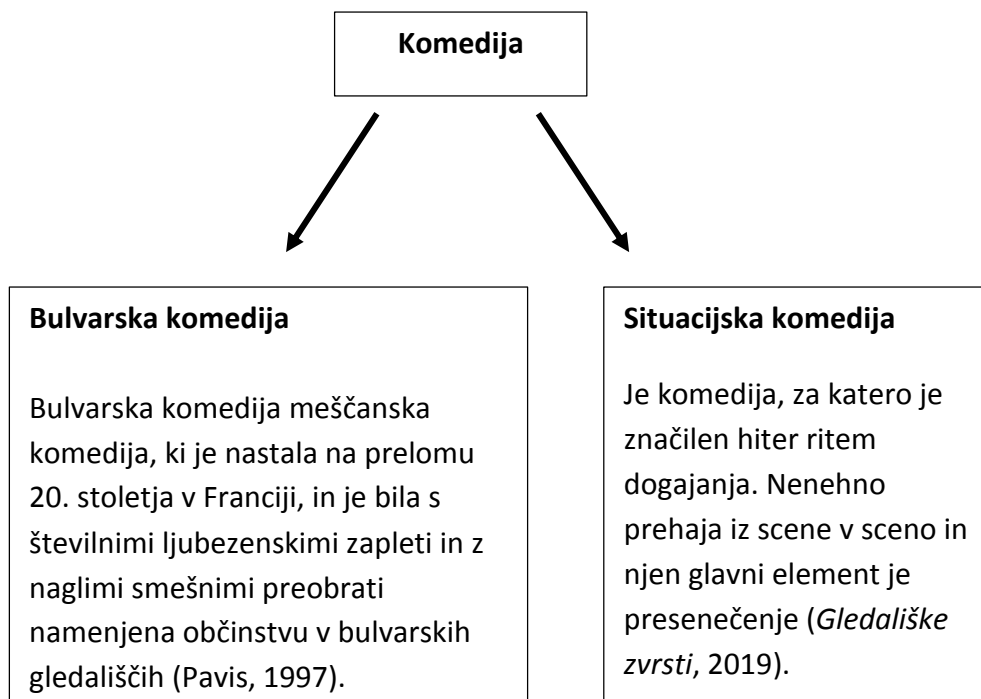
Med njimi je bil tudi neki italijanski plesni mojster, ki mu je bilo ime Baldassarino, klicali so ga tudi Balthasar. Ta je leta 1518 priredil svečano plesno dramo *Ballet comique de la reine*, s katero je proslavil zaroko kraljeve svakinje. Predstava je bila vrhunsko ustvarjen splet glasbe,

scenografije, poezije in plesa. Balthasar je celo dodal veliko osupljivih odrskih učinkov, kot na primer premično fontano z vodo, kar je bilo za tisti čas res fantastično. Predstava je bila uprizorjena v veliki dvorani v Louvru, trajala pa je kar pet ur. To uprizoritev zgodovina baleta šteje za prvo baletno predstavo (*Balet*, 2020).

2.3.7 GLEDALIŠKE ZVRSTI⁴

Komedija

Komedija za razliko od tragedije prikazuje ljudi, ki so slabši od nas, dogodke pa predstavi tako, da ne poudarja grdega, marveč smešno. Liki naj bi torej počeli stvari, ki bi se jim ponesrečile ali bile grde, vendar bi bile predstavljene na smešen način. Komedija se je razvila iz grške komedije, ki so jo predstavljali satiri, služabniki boga Dioniza, ki so uganjali smešne norčije. Danes pomeni predvsem komično gledališko igro, ki v ospredje postavlja nasprotja, ki dogajanje naredijo smešno. Pri komediji je razplet srečen, njen namen pa je, da gledalce spravi v smeh (*Gledališki besednjak*, 1981).

⁴ Obstaja več vrst gledališke zvrsti. Omejil se bom na komedijo, tragedijo, burko in farso.

Tragedija

Glavna dela tragedije in tragičnosti dramskega dejanja sta tragična situacija, ki se pojavi v nekem trenutku, in tragični značaj junaka. Grška antična tragedija se je razvila iz Dionizovih svečanosti, po njej sta se ravnali rimska in francoska klasicistična tragedija, medtem ko je Shakespeare antično izročilo spojil z srednjeveškim gledališčem. Danes tragedijo predstavlja vsako dramsko besedilo, ki prikazuje človeka, ki propade na takšen ali drugačen način (*Gledališki besednjak*, 1981).

Burka

Burka je groba oblika komedije. Poenostavlja in karikira dogajanje oziroma like. Zanj je značilna akcijska komičnost, zraven so tudi pesmi (*Gledališki besednjak*, 1981).

Farsa

Po izvoru francoska kratka ljudska igra. Sodobna farsa pomeni dramsko delo, ki v skladu s svojo poetiko izpostavlja temeljna vprašanja vsakdanjega življenja (*Gledališki besednjak*, 1981).

2.3.8 BONTON V GLEDALIŠČU

Bonton je nauk o lepemu vedenju. Nastal je zaradi tega, da ljudje ne bi prišli v spor glede tega, kako se je treba obnašati v določenih situacijah. V bontonu tako nič ni brez razloga, temveč ima vsako pravilo svoj namen.

Za najstarejšo knjigo o lepem vedenju štejemo *Knjigo obredov*, ki so jo na lesene plošče napisali pred približno dva tisoč leti na starem Kitajskem v času dinastije Han. Za prvi pravi bonton pa se šteje knjiga *Odnos z ljudmi*, ki ga je napisal Adolf Freiherr von Knigge v 18. stoletju.

V razvoju človeštva so se pravila prenašala ustno, iz generacije v generacijo, in se ves čas preoblikovala in spreminjala (*O gledališču, bontonu in bontonu v gledališču*, 2014).

Bistvo bontona v gledališču je, da damo sami sebi in ostalim gledalcem dober vtis o sebi in o svojem obnašanju. Prav tako je tudi pomembno, da pozitivno vplivamo na dobro počutje

vseh, ki so prisotni na neki gledališki prireditvi: nastopajočih in ostalih gledalcev, seveda pa tudi na naše počutje (*O gledališču, bontonu in bontonu v gledališču*, 2014).

Pravzaprav pravil, ki naj bi se jih nujno upoštevalo v gledališču, ni veliko, pa še takrat po navadi ne govorimo o bontonu, temveč bolj o določilih, kje se na primer lahko kupi vstopnico. Največji približek bontonu, ki ga zasledimo v skoraj vsakem gledališču, je opozorilo, naj gledalci izklopijo svoje mobilne naprave in z njihovimi zvoki ne motijo nastopajočih ter ostalih poslušalcev. Taka določila so marsikje naletela na zelo zgrožene gledalce, ki jih je določanje pravil žalilo, češ: kaj mislijo v tej stavbi, da se ne znam obnašati? Prav tako so bili nekateri zgroženi zaradi tega, ker morajo izklopiti ali ugasniti telefone in tako naprej. Vsekakor imajo tudi tisti, ki jim je gledališka omika tuja, pravico vstopiti skozi vrata gledališča in si prebrati, kaj se sme in kaj ne ter zakaj. Telefoni na primer ne smejo biti prižgani zaradi zvokov, ki jih naše mobilne naprave oddajajo že ob vsaki najmanjši priložnosti. Kar predstavljajte si, da vam sredi predstave zmanjka baterije, na to pa vas mobilnik z zvokom in svetlobo opominja vsake tri minute.

Prav tako nekatere gledališke hiše zamudnikom ne dovolijo vstopiti v dvorano po tem, ko se je predstava že začela; nihče pa ne prepoveduje npr. kašljanja med predstavo, čeprav zna biti sila moteče. Ustanove le opozarjajo na to, na nas pa je, da se zavedamo, kaj bi se v določeni situaciji spodobilo in kaj ne. Od nas je odvisno, ali bomo pravila bontona v gledališču upoštevali ali ne, vendar naše obnašanje, kot sem že napisal, vpliva ne samo na podobo, ki si jo o nas ustvarijo drugi, ampak tudi na tisto, ki si jo sami ustvarimo o sebi. In jasno je, da sebe ne želimo spravljati v zadrego in motiti ostalih ljudi okoli sebe.

2.3.9 OSEBJE GLEDALIŠČA

Režiser

Režija je oblikovanje neke dramske uprizoritve, radijskega besedila, filmskega besedila z igralci, pevci, lutkami in izvajalci (*Enciklopedija Slovenije*, 1996).

Režiser je človek, ki se ukvarja z gledališko režijo. Sprva so svoje predstave režirali kar avtorji, ki so besedilo napisali, ali pa so vlogo režiserja opravljali vodje igralskih družin. Danes je vloga režiserja v gledališki skupnosti samostojna in enakovredna igralčevi, ponekod ji je celo

nadrejena. Režiserska dejavnost se je profesionalizirala, in danes za režiserski poklic obstajajo osebne šole na visoki ravni. Funkcija režiserja je pomembna pri vseh kulturnih dogodkih, ki nekaj predstavljajo ali igrajo, zato režiserja najdemo v dramskem gledališču, operi, v filmu in tudi pri televizijski in radijski igri (*Gledališki besednjak*, 1981).

Inspicient ali vodja predstave

Je človek, ki spremlja priprave na uprizoritev predstave in si označuje vse spremembe v scenariju, kot jih je določil režiser. Po premieri postane vodja predstave in kliče publiko v dvorano, poziva igralce, naj pridejo na oder, opozarja tehnike na menjavo scene in pri menjavi tudi pomaga, če je to potrebno. Če je predstava tehnično zahtevna in je zato inspicientov več, se imenuje prvega inspicienta (*Gledališki besednjak*, 1981).

Scenograf

Scenograf je tisti, ki s pomočjo različnih virov oblikuje in pripravi sceno. S posebnim programom napravi posnetke in se nato posvetuje z dramaturgom in režiserjem. Nazadnje pošlje slike in navodila v izdelavo (*Gledališki besednjak*, 1981).

Kostumograf

Je avtor osnutkov kostumov. Kostume pripravi na podlagi različnih virov, ki jih preuči in nato na njihovi podlagi sestavi celoto (*Gledališki besednjak*, 1981).

Lučni mojster

Njegova naloga je, da daje navodila osvetljevalcem in jih nadzira. Njegova naloga je tudi, da si zapiše, katere luči so prižgane na kateri sceni, in poskrbi, da je vse pravilno osvetljeno. Navodila običajno dobiva od inspicienta (*Gledališki besednjak*, 1981).

Tonski mojster

Po navodilih režiserja pripravi posnetke glasbe, predvsem pa je njegova naloga, da skrbi za tonske naprave (mikrofone, zvočnike ...). Pred predstavo poskrbi, da so vsi mikrofoni pravilno nastavljeni, označeni in napolnjeni, med predstavo pa poskrbi, da so prižgani mikrofoni tistih, ki so takrat na odru. Prav tako tonski mojster prilagaja naprave, da je razumljivost kar se da velika (*Gledališki besednjak*, 1981).

Dramaturg

Dramaturg je tisti, ki izbere in sestavi repertoar in skupaj z režiserjem snuje potek dela na odru. Običajno sodeluje pri izbiri igralcev ter pri likovni zasnovi predstave – scena, kostumi. Za prvega slovenskega dramaturga velja Oton Župančič. Ta se je zavzemal za to, da bi gledališče igralo bolj zahtevne predstave, pomembna pa so tudi njegova prevajalska dela, zlasti prevodi Shakespeara (*Enciklopedija Slovenije*, 1988).

2.4 MUZIKAL ADDAMSOVI

Muzikal Addamsovi je bil uprizorjen v Mestnem gledališču ljubljanskem v naslednji zasedbi:

- Morticija Addams: **Iva Kranjc Bagola**
- Gomez Addams: **Uroš Smolej**
- Sreda Addams: **Viktorija Bencik Emeršič**
- Bucko Addams: **Jurij Weiss**
- Gnoj Addams: **Jaka Lah**
- Babica Addams: **Nataša Tič Ralijan**
- Krč: **Filip Samobor**
- Roka: **Matic Lukšič, Filip Samobor, Gaber K. Trseglav**
- Predniki:
 - **Gašper Jarni**
 - **Tanja Dimitrievska**
 - **Sara Gorše**
 - **Lina Akif**
 - **Gaber K. Trseglav**
- Alenka Krneki: **Barbara Ribnikar/Lena Hribar**
- Jan Krneki: **Robert Korošec**
- Lukas Krneki: **Matic Lukšič**

2.4.1 ZGODBA

Zgodba pripoveduje o tem, kako se mlada Sreda Addams zaroči s prav tako mladim Lukasom Krnekijem (Lucas Beineke). Vendar pa obstaja problem, saj je Lukas *normalen*, kar je za Addamsove čisto nesprejemljivo. Ker pa sta s Lukasom tako zelo zaljubljena, se Sreda odloči, da bo vse skupaj zaupala svojemu očetu, a pod pogojem, da o tem niti besedice ne spregovori s svojo ženo Morticijo. Gomez, ki še nikoli v življenju ni ničesar prikrikl Morticiji, se sedaj znajde v resni zagati. Kot pravi sam, je ujet, in sicer med hčerkinim jokom in poročno zaprisego, da si bosta z ženo vedno povedala vse. Kmalu se zgodba še bolj zaplete, saj se Krnekiji (oče Jan, mama Alenka in sin Lukas) najavijo, da bodo zvečer prišli na večerjo.

Bucko je Sredin mlajši brat, ki najbolj uživa v tem, ko ga Sreda muči. Vendar pa se po prihodu Krnekijevih Sreda veliko več ukvarja z Lukasom, nanj pa popolnoma pozabi. Zaradi tega je čisto obupan, kar naenkrat pa mu rešilno bilko ponudi babica, ki »sprehaja« svoje zvarke in zelišča. Med njimi je tudi poseben napitek, za katerega babica razloži, da na dan spravi tvojo temno stran. Bucko ji ga ves navdušen izmakne in skriva v žep. Neopazno se pridruži ostalim.

Slika 6: Bucko in Sreda

Po večerji se cela družina in Krnekijevi zberejo v velikem salonu, da bi se igrali Igro. Gre za družinsko tradicijo, ki poteka takole: vsak naredi požirek iz svetega keliha in prizna nekaj, česar ni še nikoli povedal/a nikomur. Igra se imenuje *Brez skrivnosti*.

Slika 7: Igra brez skrivnosti

Ko mine nekaj časa, na vrsto pride Sreda. Preden vzame kelih v roke, Bucko vanj zlije stekleničko napitka. Kar naenkrat začne Alenka zelo hudo kašljati, zato Jan, ki je seveda pravi kavalir, izpuli kelih Sredi iz rok in ga ponudi svoji ženi. Najbrž ni treba natančno opisovati, kaj se zgodi. Poleg tega Morticija izve, da ji je Gomez prikrival, da se bo Sreda poročila. Odnosi med pari se popolnoma zakomplicirajo in prvo dejanje se konča v slogu razdora in sovraštva.

Vendar se odnosi kaj kmalu popravijo, Lukas dokaže svoj pogum, Jan spet pokaže svojo sproščenost, Gomez pa se za svoja dejanja Morticiji opraviči in ji priseže, da ji ne bo nikoli več prikrival ničesar. Zgodba se srečno konča s tradicionalnim družinskim plesom – tangom.

2.4.2 RAZLIKA MED FILMI IN MUZIKALOM

Addamsovi, kot smo jih bili navajeni prej, so se nam tokrat pokazali v povsem drugačni luči. Sreda je odrasla in zaljubljena, pa tudi brat Bucko je starejši in iz ljubosumja uniči večer. Prav tako pride do razdora med starajočima se Gomezom in Morticijo. Najbolj pa izstopa nova družina, ki se pojavi v zgodbi, družina Krneki, ki je povsem drugačna od družine Addams. Gre za dve nasprotji, dve družini, ki se med seboj tako razlikujeta, da je njuno srečanje komično.

Vsaj nekaj stvari se ni spremenilo: Gomez in Morticija sta še vedno strastna zaljubljenca, ki bi z največjim veseljem dala življenje drug za drugega. Dokler še uživata ta svet, pa se predajata zapeljivim plesom in obredom, ki ju vedno znova združujejo. A ko se pojavi njegova hči z nemogočo prošnjo, da nekaj prikrije svoji ženi, se Gomez znajde v precepu. Ali naj zavrne svojo hčer in prikrije nekaj Morticiji, ali pa se drži poročne zaobljube in razočara Sredo, svojo prvorojenko? Odloči se za prvo in že takoj se mora zlagati Morticiji, ki mu pride povedat, da sumi, da je nekaj narobe s Sredo.

Ko pridejo Krnekiji, se pojavi še ena težava: Sreda od družine zahteva normalnost, saj bo po njenem to na prišleke naredilo dober vtis. *»Krnekijevi se na vso moč trudijo slediti konvencijam in zavračajo vse, kar odstopa od uveljavljenih družbenih norm. O svojih željah in užitkih se ne pogovarjajo iskreno, temveč zgolj posnemajo obstoječo realnost.«* (Gledališki list - Addamsovi, 2019, str. 14). To družini nikakor ni všeč, vendar se na koncu le vda in privoli v to, da se bo delala normalno. Na drugi strani pa Lukas, Sredin fant, svoje starše prepričuje, naj ne iščeta napak na družini Addams in naj bosta spoštljiva. Tudi starša Krneki privolita.

Slika 8: Zaključni tango

Tako se v enem samem prizoru pokaže, kako zelo se vsi poskušajo prilagoditi drug drugemu. In dostikrat je tudi v našem življenju tako – poskušamo se prilagajati in v tem pretiravamo. In to nas učijo Addamsovi: s svojo iskrenostjo so rešili vse probleme in se postavili na noge po

hudem udarcu, po hudi spremembi. Kakor je rekel Gomez: »Nismo izgubili španske lisice (Srede), temveč pridobili tri rumene Krnekije!«

Tako kot se je Sreda sprejela to, da se je spremenila ter odrasla, in tako kot sta to, da sta se postarala, sprejela Gomez in Moricija, so Krnekiji sprejeli to drugačnost in čudnost Addamsovih, čeprav niso »normalni«. Kajti normalno je iluzija. »Kar je normalno za pajka, je abnormalno za muho,« pravi Morticija. (Brickman, Elice in Lippa, 2019).

2.5 JAZ IN BUCKO

Z družino Addams sem se povezal, ko sem postal najmlajši član družine, Pugsley, oziroma, kot je bil slovensko prevedeno, Bucko. Uprizoril sem ga v slovenski priredbi muzikala *Addamsovi*.

Enkrat septembra predlani je do naše hiše prišlo vabilo v obliki telefonskega klica. Klical je gospod Laren Polič Zdravič in se predstavil kot glasbeni vodja neke nove predstave v MGL-ju, Mestnem gledališču Ljubljanskem, ter mi ponudil možnost, ki je bila tako edinstvena, da sem bil precej presenečen.

Povabil me je, da bi sodeloval pri gledališki predstavi, pri kateri je on glasbeni vodja. Bila naj bi to predstava na precej visoki ravni, za opravljeno delo bi dobil tudi plačilo, čeprav se to izvedel šele pozneje. Ves vesel sem povabilo sprejel.

Kmalu zatem so me povabili na avdicijo, na kateri so preizkusili moje pevske sposobnosti. Dejali so, da bom igralske sposobnosti razvijal sproti. Razšli smo se dobre volje in prepričani, da bomo skupaj sodelovali v odličnem procesu.

Nastopila je prva vaja. Bila je dopoldne in manjkal sem v šoli od druge ure dalje. Ko smo se zbrali, mi je bilo seveda zelo nerodno, saj nikogar nisem poznal. V mislih sem si že zdavnaj prej naslikal ta prizor: pridemo na oder in začnemo obdelovati prvi prizor. Bil pa sem presenečen. Ogrelimo se in začeli *plesati*. Povsem sem pozabil - to je bil muzikal, zato se seveda zraven tudi poje in pleše. Moja pričakovanja so se tako le delno izpolnila: resda smo se lotili prvega prizora, vendar ne z igralskega, temveč s plesnega vidika.

In tako se je nadaljevalo. Premlevali smo prizor za prizorom, ples za plesom, kmalu so se pridružile tudi pevske vaje. Trajalo je od oktobra do konca februarja. Takrat so se začele režijske vaje. Spoznal sem režiserja, Aleksandra Popovskega. Prijazen človek, znan po mnogih uspešnih režijah v MGL-ju. Pridemo, odplešemo prvi prizor, on pa nas prekine. Pomislite, skoraj nobena koreografija mu ni bila všeč, glasba mu ni bila všeč, petje je bilo previsoko, prenizko. Večino smo spremenili ali sploh odstranili. Potem pa smo nekje združili nekaj prizorov, spremenili sceno, oblikovali svoj igralski stil... dela je bilo res veliko.

Slika 9: Jurij Weiss v vlogi Bucka

Od vsega mi je bilo najtežje uskladiti vaje s šolo in zostalimi obveznostmi, ki jih imam v popoldanskem času kar precej – glasbena šola, pevski zbor, skavti in verouk. Velikokrat sem na njih manjkal, prav tako pa sem manjkal najmanj dvakrat na teden dopoldne v šoli. Vaje so bile ali ob desetih ali ob dvanajstih, tako da sem bil na tiste dneve v šoli prisoten le pri prvih dveh oziroma prvih treh urah. Ker imam na urniku običajno pet ali šest ur pouka, to pomeni veliko zamujene snovi. Zato sem zelo hvaležen svojemu sošolcu in prijatelju, Binetu

Mramorju, ki mi je s svojimi zapiski pomagal, da sem se uspešno prebil skozi šolsko leto. Veliko se moral potem tudi nadoknaditi pri predstavi, saj so imeli ostali vaje po štirikrat ali petkrat na teden in sem zamudil veliko koreografskih vaj. Tako smo se počasi pomikali proti četrtemu aprilu, dnevu premiere.

Ko je nastopila premiera, sem bil precej presenečen, saj pred nastopom nisem imel nobene treme. To je verjetno povezano s tem, da sem bil občinstva vaje že prej. Že sedem let obiskujem glasbeno šolo in sem imel že mnogo nastopov tudi na višji ravni. Prav tako sem že nekajkrat prej vodil šolske in druge prireditve. Pa vendar je bila ves čas navzoča neka napetost, vrhunec pa je dosegla, ko sem deset sekund zamudil na oder. Na srečo je bilo to v takem trenutku, ko se ni niti najmanj opazilo.

Ko se je predstava končala, je dvorano skoraj razneslo od navdušenja. Pri priklonih so ploskali tako glasno, da smo vsi skoraj glušeli. To je bila glavna nagrada za vsa naša prizadevanja, vaje in delo. Tako je bilo teh šest mesecev trdega dela poplačanih, najbolj z zadovoljstvom, ko ti publika po koncu predstave ploska, da te bolijo ušesa, ti pa stojiš in se smehljaš. Zaradi tega se to splača in obrestuje v veliki meri.

3 IZHODIŠČE RAZISKAVE

3.1 CILJI RAZISKAVE

Gledališče že od nekdaj privlači ljudi, ki vanj radi zahajajo. Predstave si ogledujejo z bolj ali manj kritičnimi očmi in imajo o nastajanju predstave svoje poglede. Danes se motivi iz filmov velikokrat pojavijo v gledališču in obratno. Ljudje ta dva različna žanra primerjajo med seboj, enako kot knjige. Ker sem bil osebno vpleten v nastajanje muzikala Addamsovi, sem si za svojo raziskovalno nalogo postavil naslednje cilje:

- spoznati razvoj gledališke umetnosti
- preveriti, kako dobro ljudje poznajo Addamsove in od kod,
- ugotoviti, ali se ljudje zavedajo zahtevnosti priprave gledališke predstave ter igranja v takšni predstavi
- ugotoviti, kako pogosto obiskujejo gledališče
- preveriti, kako ustvarjalci predstave doživljajo svoje vloge in gledališče.

3.2 POSTAVITEV HIPOTEZ

Na podlagi zgornjih postavljenih ciljev sem postavil spodnje hipoteze:

H1: Gledališče in odrske uprizoritve so se skozi zgodovino spreminjale in razvijale.

H2: Igranje v gledališču in v filmu se razlikuje.

H3: Igralci imajo veliko domišljije.

H4: Anketiranci poznajo Addamsove.

H5: Vprašani se zavedajo, da je priprava muzikala zahtevna.

H6: Anketirani poredko zahajajo v gledališče.

3.3 METODOLOGIJA

3.3.1 RAZISKOVALNA METODA

Uporabljene raziskovalne metode so bile: študij literature, metoda anketiranja, metoda intervjujev in analiza podatkov. Podatke sem pridobili iz knjig, ki sem jih dobil v knjižnici, z interneta in s pomočjo intervjujev. Na intervju so mi odgovarjali ustvarjalci muzikala Addamsovi. S pomočjo anketnega vprašalnika sem pridobili rezultate za analizo poznavanja o Addamsovih, muzikalu in obiskovanju gledališča.

3.3.2 VZOREC

Anketo sem izvedel z učenci, ki obiskujejo 5., 6., 8. in 9. razred OŠ Polje ter z odraslimi osebami, starimi med nad 18 let. Anketni vprašalnik za učence je izpolnilo 177 učencev, 100 iz 8. in 9. razredov in 77 iz 5. in 6. razredov. Anketni vprašalnik za odrasle pa je rešilo 222 oseb.

Opravljeni so bili intervjuji s tremi igralci v predstavi in z vodjo predstave.

3.3.3 PREDSTAVITEV VPRAŠALNIKA

Z namenom, da bi potrdil oziroma ovrgel postavljene hipoteze, sem sestavil anketni vprašalnik. Učenci 5., 6., 8. in 9. razreda OŠ Polje ter odrasli anketiranci so reševali spletni anketni vprašalnik, ki je bil narejen v Google docs (obrazec). Pravilno izpolnjenih anket je bilo 399. Za obdelavo podatkov sem uporabil program Microsoft Office Excel 2013.

Anketni vprašalnik je razdeljen na dva sklopa. Prvi sklop vsebuje podatke o anketirancih: spol in razred pri učencih ter spol, starost ter izobrazbo pri odraslih. Anketiranci so izbrali ustrezno trditev. Drugi sklop anketnih vprašanj se nanaša na Addamsove in pripravo gledališke predstave. Anketiranci so morali izbrati ustrezen odgovor, ponekod pa so ga lahko tudi sami zapisali. Vseboval je 13 vprašanj in dodatno vprašanje za učence.

4 REZULTATI RAZISKAVE

4.1 INTERVJUJI Z IGRALCI

4.2.1 NATAŠA TIČ RALIJAN

Slika 10: Nataša Tič Ralijan

Nataša Tič Ralijan se je rodila 30. oktobra 1965 v Piranu. Leta 1991 je diplomirala na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani. Igrati je začela v Gledališču Ane Monro, bila je članica ansambla Slovenskega narodnega gledališča Drama, Ljubljana. Nastopila je v več filmih ter televizijskih oddajah. Leta 2004 je prejela Ješkovo nagrado za posebne dosežke. Od 1. julija 2017 je članica ansambla Mestnega gledališča ljubljanskega.

Za začetek bi te prosil, da nam poveš kaj o svoji igralski poti.

Prihajam iz ribiške vasi, Pirana. Šla sem študirat na višjo pravno šolo, vendar mi to kasneje ni bilo več tako všeč. Kasneje pa sem se z bodočim direktorjem RTV-ja srečala v Fiesi in takrat mi je prvič nekdo svetoval, da bi lahko šla študirat igro. Preden sem se dokončno odločila za študij igre sem študirala in delala še nekaj drugega, naposled pa sem se vpisala na AGRFT, kjer sem bila takoj sprejeta. Kmalu sem dobila tudi štipendijo v Mariboru, kasneje pa službo v ljubljanski Drami. Nato sem šla za eno leto pomagat v gledališče Koper. Potem sem bila nekaj časa svobodnjakinja, sedaj pa sem dobila službo v Mestnem gledališču ljubljanskem, moja

prva stalna služba. Seveda sem predstave igrala tudi še v kakšnih drugih gledališčih, snemala sem tudi filme, nadaljevanke, kakšne zabavne oddaje, risanke, posnela sem tudi kakšno radijsko oddajo in še kaj.

Omenila si, da si igrala tudi v filmih in filmskih nadaljevankah. Kaj ti je bolj všeč – film ali gledališče?

Hja, v bistvu sem bolj navajena na gledališče, saj je večino moje igralske poti predstavljala gledališka igra. Je pa res, da vmes paše početi še kaj drugega. Pri filmu je drugačen sistem kot v gledališču: snemanje je na terenu, film se ne snema vedno kronološko; s tem mislim, da lahko, recimo, zadnji prizor posnameš pred prvim, lahko nadaljuješ na sredini, začetek pa posnameš šele na koncu. V gledališču gre to bolj po vrsti. Je pa res, da lahko pri filmu svoj del samo nekajkrat ponoviš; ne moreš na primer reči, da bi neko sceno rad odigral še enkrat. Je pa potem kasneje tak zelo hecen občutek, ko se film nekaj časa montira in ko se snemanje naposled konča: imaš dober občutek, da si to stvar zaključil. V gledaliških predstavah pa tega ni, ker v bistvu nikoli ne veš, kdaj bo tista res zadnja predstava. Na ta način sem jaz potem bolj čustveno in psihično navezana na gledališko igro.

Ali si že prej poznala družino Addams?

Ja, na italijanskih programih sem v Piranu lahko gledala nadaljevanke, ki so bile sicer sinhronizirane v italijanščino, v bistvu so bili vsi filmi na teh programih sinhronizirani v italijanščino. Nadaljevanka se mi je zdela zanimiva, ker je bilo vse skupaj malo »odštekano«. Nisem pa bila nikoli taka oboževalka, da bi, ne vem, pogledala vse dele, ali pa zbirala kakšne nalepke, to pa ne.

Nam lahko na kratko opišeš svojo vlogo v predstavi Addamsovi – babi Addams? Kako si jo sprejela?

Ker je ena od igralk zanosila, se je pojavila možnost, da bi me dali v drugo vlogo, in sicer da bi igrala Lukasovo ameriško mamo Alenko. Vendar sem si naposled le izborila, da sem igrala babico, ker sem si to res želela. Je pa res, da sem si jo zamislila bolj podobno tisti, ki se pojavlja drugod, na primer v nadaljevanki, filmu... Režiser pa jo je predstavil kot neko aristokratsko starko, kar mi sprva ni bilo preveč všeč. No, potem sem se čez nekaj časa vdala

in sprejela to drugačno babico. Mi je bilo pa zanimivo, da bomo to delali kot muzikal, in mislim, da nam je kar dobro uspelo.

Nam lahko poveš kaj o sodelovanju s preostalo ekipo?

Sodelovanje se mi je zdelo krasno, najbolj pa sem vesela, da sem spoznala tebe, gledališkega vnuka, ker imava neko posebno vez, v kateri se učiva drug od drugega. Hkrati pa imaš dovolj veliko mero potrpežljivosti, da vsake toliko prisluhneš, kaj se plete v taki malo starejši glavi.

Sedaj pa bi te prosil, da se za naslednjih nekaj minut pretvoriš nazaj v svojo vlogo in nam kot babi Addams odgovoriš na naslednji vprašnji: V bistvu nikoli zares ne izvemo, čigava mama si – Gomezova ali Morticijina. Nam lahko poveš kaj o tem?

Moji predniki, ožji in širši sorodniki, so iz zelo znane rodbine, ki pa je, žal, izumrla, ker smo se iztrebili, imamo namreč ljudožerska nagnjenja. V bistvu sem zadnja živeča potomka te več tisoč let stare rodbine. Preživela sem pa zato, ker se proti koncu nisem več vpletala v družinske zadeve, življenje me je namreč pripeljalo do zdravilstva. Ko sem ugotovila, da so vsi moji sorodniki umrli, sem postala veganka in se odpovedala uživanju človeškega in živalskega mesa. Večino svojega življenja sem se skrivala v gorah, kjer sem raziskovala zdravilne in predvsem strupene rastline. V spomin na svojo rodbino pa nenehno nosim kost svoje sestre, s katero se pogovarjam, med tem ko meditiram ali pa tavam po podstrešju. In se potem meniva, kakšna brezvezna družina je to, tile Addamsovi. No, če povzamem, jaz z Addamsovimi nisem v sorodu, k njim sem prišla nekega vikenda in se predstavila za Sredino teto, zamolčala pa sem, čigava mama naj bi bila. Tako sta Gomez in Morticija še zmeraj prepričana, da sem del družine, čeprav se mi zdi, da Morticija malo sumi. Je pa res, da sem spila kar nekaj krvi, tako da bom rekla, da gre tu za obredno sorodstvo. Saj niti ne vejo.

Kje pa si našla čudežni napitek, ki na dan spravi tvojo temno stran?

V naši družini je bila navada, da smo pri obrednem prehranjevanju žrtvam izkazovali čast z riganjem. Ta izloček, imenovali smo ga obredna kapljica, ki je pri tem prišel iz ust je vseboval vse temne sile tistega, ki smo ga pojedli. Obredno kapljico smo nato zaprli v epruvete in jih kot zadnji postopek priprave mešali med sabo: npr. tiste izpred stotih let smo mešali s tistimi izpred desetih, ravnali pa smo se po ozvezdijih. Ko ti uspe narediti pravo mešanico, nastane ta napitek, ki pa ga je treba uživati v zelo majhnih količinah.

4.2.2 FILIP SAMOBOR

Slika 11: Filip Samobor

Filip Samobor se je rodil 8. marca 1991 v Ljubljani. Po končani osnovni šoli začel obiskovati Gimnazijo Poljane, leta 2010 pa se je vpisal na Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo. Leta 2016 je najprej diplomiral iz dramske igre, leta 2018 pa je zaključil še magistrski študij. Magistriral je z lastnim projektom, tj. monodramo *Tistega dne so se vsi sprehodili domov* (po motivih Simona Stephensa). Med študijem je nastopil tudi v dveh diplomskih kratkih filmih: *Zmaj* (r. Jaka Šuligoj) in *Nazaj* (r. Jan Marin).

Prosim, če mi na kratko opišeš svojo igralsko pot.

No, prvič sem si zaželel biti igralec že pri osmih letih, ko sem videl svojega očeta igrati na odru, ko je igral Macbetha v Gallusovi dvorani, in takrat sem si rekel: »Jaz hočem biti vitez!« In to je v bistvu v prenesenem pomenu pomenilo: Jaz hočem biti igralec! Kasneje sem malo pozabil na to, potem pa me je na igralske strasti spet spomnila učiteljica latinščine na srednji šoli, ki me je povabila v gledališko skupino. Tam sem igral Kralja Ojdipa. Takrat sem se končno zaljubil v gledališče in bil sem trdno odločen, da grem na akademijo na sprejemne izpite. Potem sem se pripravil na sprejemne, bil sprejet, študiral in v tretjem letniku dobil prvo zunanjo vlogo v gledališču Glej. Igral sem v predstavi Jaz jaz jaz jaz. Moja prva velika vloga je

bila v predstavi Neki novi tipi, v kateri smo se delali da smo Beatles. Tam sem se tudi naučil igrati bas.

Omenil si, da si igral si tudi v filmu. Katera zvrst ti je bolj všeč in zakaj?

Definitivno gledališče. V filmu nimaš toliko odnosa s publiko, ki pa je meni zelo ljub, pomemben. V filmu je med tabo in publiko še montažer in režiser, ki tvoje delo preoblikujeta. Mislim, ne morem reči, da ne maram filma, vendar pa sem bil po nekem sodelovanju malce razočaran. V gledališču imam pa nenehno ta občutek povezanosti s publiko, obvladovanja situacije, in rad imam to, da vsako predstavo uprizarjam eno in isto vlogo.

Kako si sprejel svojo vlogo Krča in kako si se pripravljaj nanjo?

No, kot prvo, Krč je zelo zabavna vloga, ker si v bistvu na neki način v ospredju, hkrati pa si popolnoma v ozadju in si tako razbremenjen teže glavnih vlog. Je pa res, da s tako ikoničnim likom pride velika odgovornost, saj ga ljudje že poznajo in imajo že svojo predstavo o tem, kakšen je ta lik, zato moraš, ko ustvarjaš tako vlogo, razmišljati tudi o tem, kako ljudje pričakujejo, da bo izgledala. Sicer pa je to krasna vloga: nimam nobenega teksta, razen tistega malega sola na koncu, tako, da se mi v tem smislu ni bilo treba kaj dosti pripravljati. Med vajami sem predvsem čakal, da ste imeli vsi vse postavljeno in potem duhovito vstopal v to vaše delo.

Sedaj bi te pa prosil, da se za minutko pretvoriš v svojo vlogo in nam poveš, kako si se srečal z Addamsovimi in postal njihov butler.

Dve minuti renčanja:

Grrrrrrrrrrrrrr, Hrrrrrk, grrung. Graaaag. Grg. Grrrrrrrrrrr. Graaagrrrrrrr. Hrrrrrrrrrrragrrrrr. Grrrr. Hr. Grrrrrrrrrrrrrr. Grk.

Prevod:

No, jaz sem sirota, že odkar pomnim. V sirotišnici sem bil vedno med večjimi, in če me je kdo izzival, sem mu razbil glavo. Po dveh takšnih incidentih so me vrgli na cesto in dolga leta sem taval po ulicah in jedel iz smetnjaka. Čisto sem shiral. Zrasel sem še bolj in kmalu sem bil večji od dveh metrov. Potem sem se spravil k sebi in začel trenirati košarko v klubu Hight Eagles. Po uspešni štiriletni karieri so me vrgli iz kluba zaradi zelo osebnega razloga, ki ga ne želim

omenjati. Nekaj časa sem prodajal sendviče, pa so me odpustili tudi od tam, saj sem za čuda odganjal stranke. Nato sem se zavlekel na pokopališče in želel umreti, ko me je našel mali Gomez. Star je bil štiri leta in družina me je vzela k sebi kot butlerja. No, pri njih služim že 42 let in se imam odlično. Še posebej rad imam Sredo.

4.2.3 JAKA LAH

Slika 12: Jaka Lah

Prosim, povej mi kaj o svoji igralski poti.

Jaz sem se že skoraj takoj po akademiji zaposlil v MGL in sem tukaj zaposlen že skoraj 17 let. Hkrati pa me je poleg vsega tega zanimal tudi sodobni teater, kakšne manjše stvari. Tako sem se v bistvu takoj, ko sem končal akademijo več ukvarjal s temi malimi stvarmi, medtem ko se večina takoj zaposli v večjih teatrih. Skratka, ko sem jaz dobil povabilo za v MGL, je bil to kar nekakšen šok zame, o čem takem takrat pravzaprav še nisem razmišljal. No, tako sem pristal tukaj in sem še vedno tukaj. S temi malimi stvarmi se sicer občasno še zmeraj ukvarjam, vendar prednost posvečam seveda svoji službi, kjer sem obdan z raznimi vlogami in predstavami.

Ali si kdaj igral tudi v filmu?

Seveda sem igral v nekaj kratkih filmih in posnel en celovečerni film, vendar moraš za to, da dobiš vlogo v filmu, hoditi na avdicije, to pa se meni rahlo ne da.

Ali si že prej slišal za Addamsove?

Ja, sem, v bistvu že v osnovni šoli.

Kako si se pripravljaj na svojo vlogo v Addamsovih?

Pravzaprav ne preveč. Nikoli si nisem, npr., pogledal filmov ali nadaljevanke, razen pač tistega, kar smo delali na vaji, ampak že ko sem prebral tekst doma – nisem vedel še nič, ne kakšna glasba bo, ne kakšna scena – sem v tem stricu Gnoju videl nekaj te strašnosti, pa hkrati dobrotljivosti, predvsem pa topline in nekega mehkega in ljubečega odnosa do svoje družine. V tem liku nisem videl nobene ostrine, temveč kvečjemu prijazno norost.

Sedaj pa bi te prosil, da za hip spet skočiš v svoj špeh in nam poveš, kako se je obnesla vajina zveza z luno.

Najina zveza z luno še vedno traja. Sicer kaj več ne morem povedati, ker mi gospa Luna ne pusti, saj ne želi preveč nastopati skozi zasebno življenje s svojimi zgodbami in drugimi zasebnimi stvarmi. To je po mojem mnenju predvsem zato, ker je nenehno na očeh javnosti, čisto vsak dan oziroma vsako noč, in to je zanjo popolnoma dovolj in noče, da bi se o njej govorile še druge zgodbe. Ampak jaz bom pač tebi, ki si moj nečak to zaupal. Najin odnos je čudovit, vidiva se vsako noč, razen če je oblačno, takrat pa luna joka in dežuje. Naj pa ti zaupam še to (ampak to je seveda skrivnost), da razmišljava, da bi imela vsaj eno majhno Lunico.

4.2 INTERVJU Z VODJO PREDSTAVE - SANDA ŽNIDARČIČ**Povej nam, prosim, kako si postala inšpicientka.**

Torej, moja kariera traja že 28 let, začela pa sem jo kot šepetalka. Za to delo ni bilo potrebno imeti fakultetne izobrazbe, jaz sem končala gimnazijo, in tako se je začela moja pot v mestnem gledališču. Kasneje, ko se je odprla mala scena, sem dobila nekakšno mešano delovno mesto, hkrati inšpicient in hkrati šepetalka. Tam sem bila petnajst let. Potem pa se je

zgodilo, da je moj sodelavec zbolel za malo dlje časa, in so me premestili na veliki oder, kjer sem ostala tudi, ko se je on že vrnil z bolniške.

Kakšne so glavne naloge inšpicienta?

No, inšpicient je od samega začetka procesa na vajah in je organizator tako igralske, kot tudi tehnične ekipe. V tehnično ekipo sodijo odrski tehniki, garderoba, rekviziti, frizer, tonski mojster in lučni mojster. Sicer so to samostojne službe, vendar jih koordinira inšpicient. Drugače pa je moja služba organizacijska. Če bi, na primer, šepetalka zbolela, ali pa je ni iz kakšnega drugega razloga, njeno delo lahko prevzamem jaz. Pred začetkom vaje moram pregledati sceno, preveriti, če so vsi rekviziti na svojem mestu in da je vse pripravljeno za nemoten potek vaje in kasneje tudi predstave. Pred predstavo pa je, seveda, treba še preveriti, ali so vsi na svojih mestih in ali so vsi prišli v teater. Ko je to opravljeno, pa jih je treba še klicati na oder, da kdo ne zamudi.

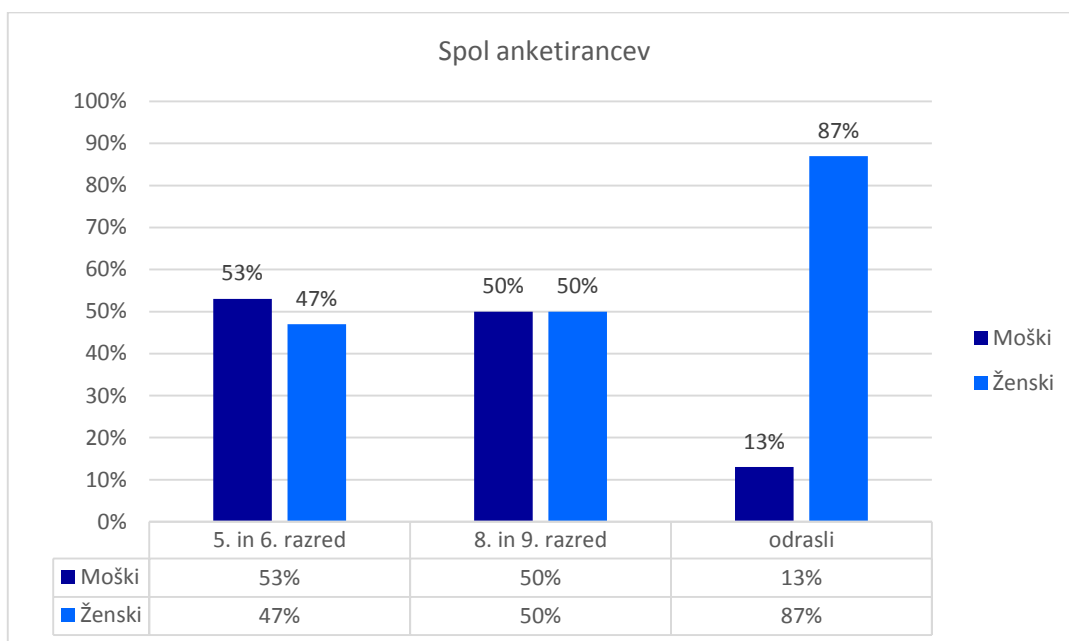
Kakšna pa je predstava Addamsovi s tvojega, inšpicientskega vidika?

Hja, meni se zdi, da je ta predstava kar precej zahtevna, tako z igralskega kot tudi s tehničnega vidika. Sicer je tehnično zahtevna zaradi tega, ker to spet ni teater na strašno vrhunski ravni; če greš na primer v Cankarjev dom ali kam drugod po svetu, so to veliko bolj tehnično dovršena gledališča, ampak v okviru tega, kar mi trenutno zmoremo, je ta predstava precej zahtevna in tudi kar dobro narejena in izpopolnjena.

4.3 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

Anketni vprašalnik za učence je izpolnilo 77 učencev iz 5. in 6. razreda, 100 učencev iz 8. in 9. razreda ter 222 odraslih anketirancev. Odgovarjali so na enaka vprašanja, z nekaj izjemami: odrasli so imeli dve dodatni vprašanji o starosti in izobrazbi, otroci pa so imeli dodatno 13. vprašanje.

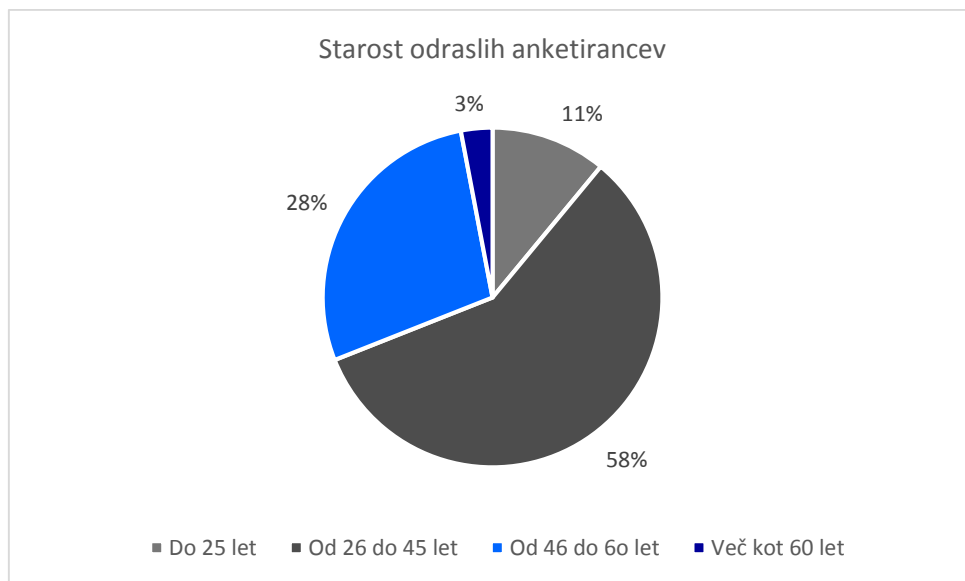
Spol anketirancev

Graf 1: Spol anketirancev

V 5. in 6. razredu je anketni vprašalnik izpolnilo približno pol moških in pol žensk. V 8. in 9. razredu je anketni vprašalnik izpolnilo točno polovica moških in polovica žensk. Izmed odraslih je anketni vprašalnik rešilo dobrih štiri petine žensk in le ena slaba petina moških.

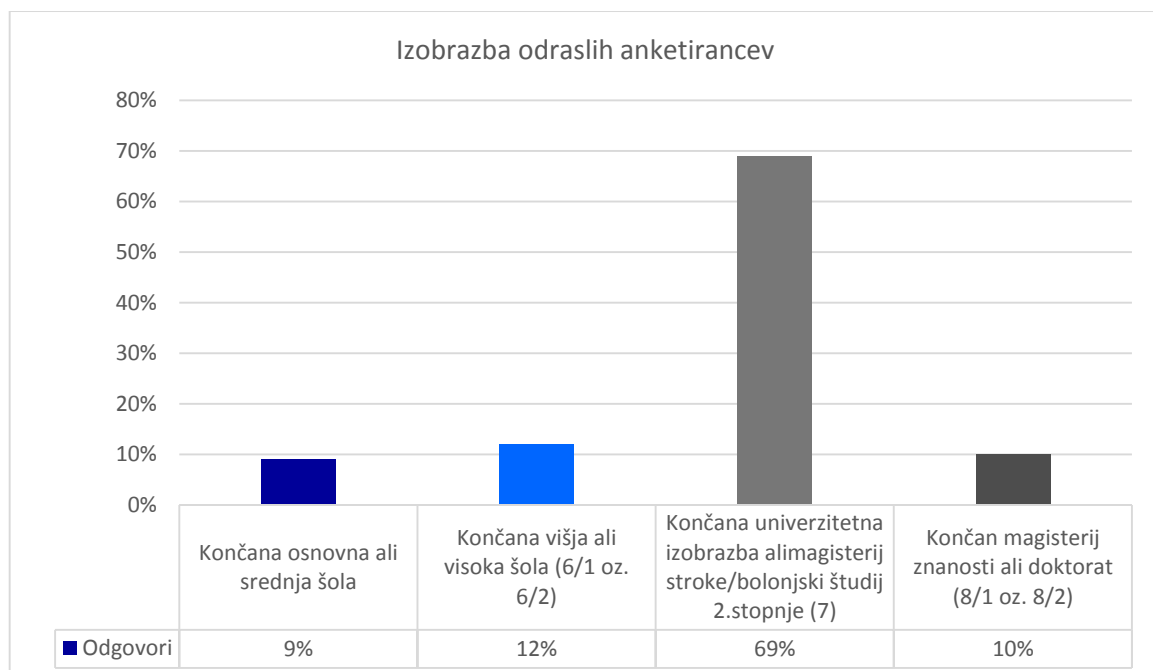
Starost odraslih anketirancev

Graf 2: Starost odraslih anketirancev

Največ, dobra polovica odraslih anketirancev je stara med 26 in 45 let. Nekoliko manj je tistih malo starejših, med 46 in 60 let, nekaj je tudi mladih, starih pod 25 let. Najmanj je tistih starejših anketirancev, starih več kot 60 let.

Izobrazba odraslih anketirancev

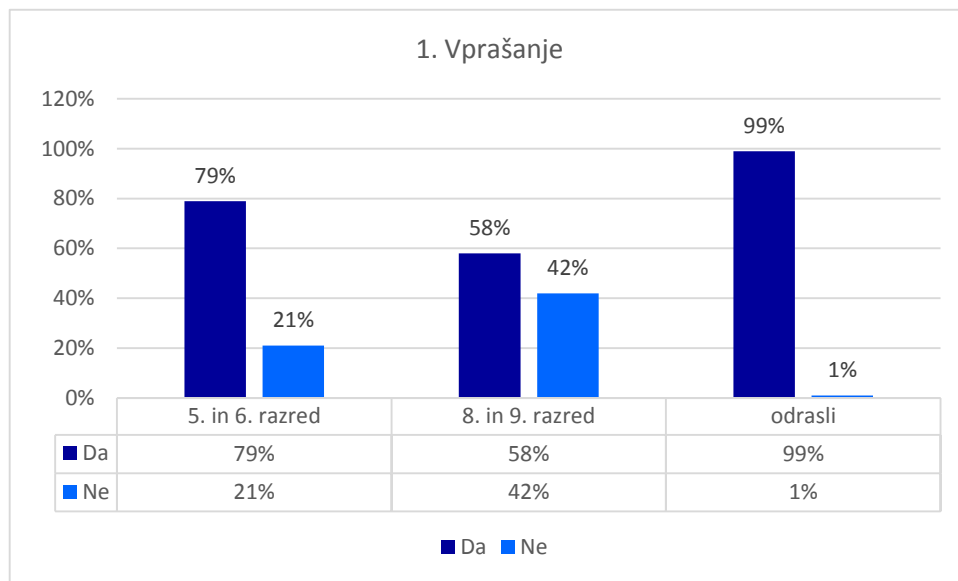
Graf 3: Izobrazba odraslih anketirancev

Večina odraslih anketirancev ima končano univerzitetno izobrazbo. Po številu jim sledijo tisti, ki imajo končano višjo ali visoko šolo. Približno 10% jih ima magisterij znanosti ali doktorat, nekaj pa ji ima končano le osnovno ali srednjo šolo.

1. Vprašanje

1. Ali si že kdaj slišal za Addamsove (*The Addams Family*)

- a) Da
- b) Ne

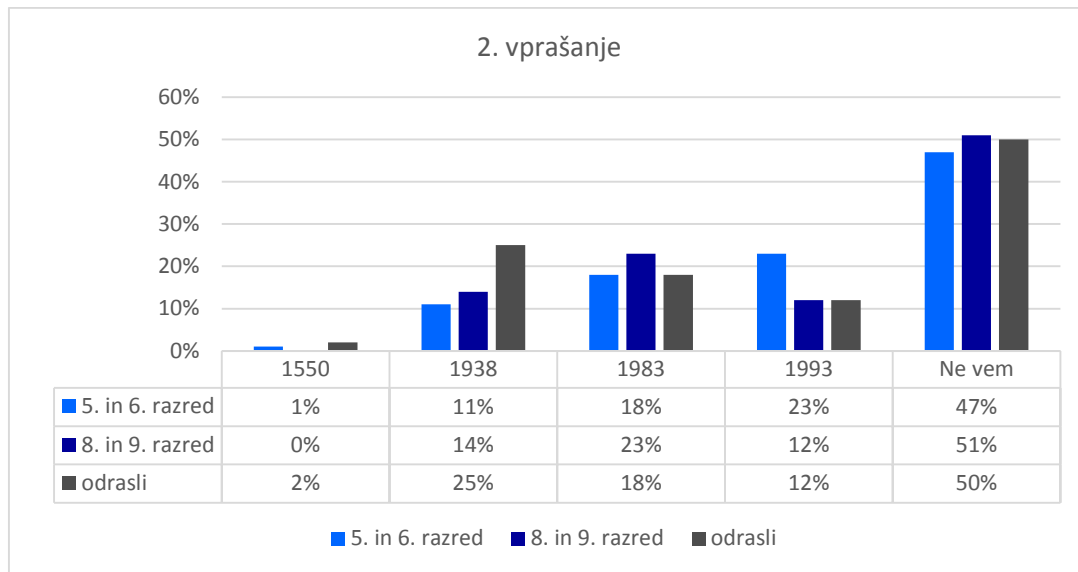
Graf 4: Ali si že kdaj slišal za Addamsove (*The Addams Family*)

Iz grafa je dobro razvidno, da učenci iz vseh treh starostnih skupin v večini poznajo Addamsove. Pr drugo triado (5. in 6. razred) je razlika zelo očitna, saj družino Addams pozna več kot tri četrtine učencev. Pri tretji triadi (8. in 9. razred) se ta razlika ne pozna toliko, pač pa je izmed odraslih anketirancev le en odstotek takšnih, ki za Addamsove še niso slišali.

2. Vprašanje

2. Ali veš, kdaj so se prvič pojavili Addamsovi?

- a) 1983
- b) 1993
- c) 1938
- č) 1550
- d) Ne vem.

Graf 5: Ali več, kdaj so se prvič pojavili Addamsovi?

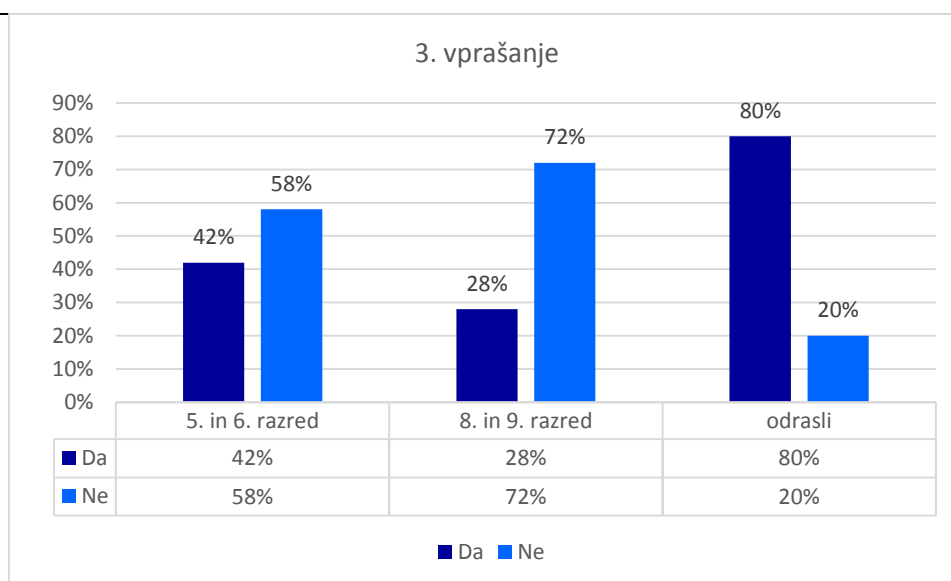
Pravilni odgovor, ki je 1938, je v vseh treh starostnih skupinah izbralo okoli 20% anketirancev. Pravilni odgovor so v največjem deležu izbirali odrasli, izbrala ga je približno četrtnina odraslih anketirancev. Največje število, okoli polovica anketirancev iz vsake skupne, je izbralo odgovor *Ne vem*. Zanimivo je, da so, sicer v zelo majhnem deležu (1%-2%), anketiranci izbirali tudi odgovor 1550, ki je najmanj verjeten med vsemi.

3. Vprašanje

3. Ali si si ogledal vsaj enega od filmov *Addamsovi*?

a) Da

b) Ne

Graf 6: Ali si si ogledal vsaj enega od filmov Addamsovi?

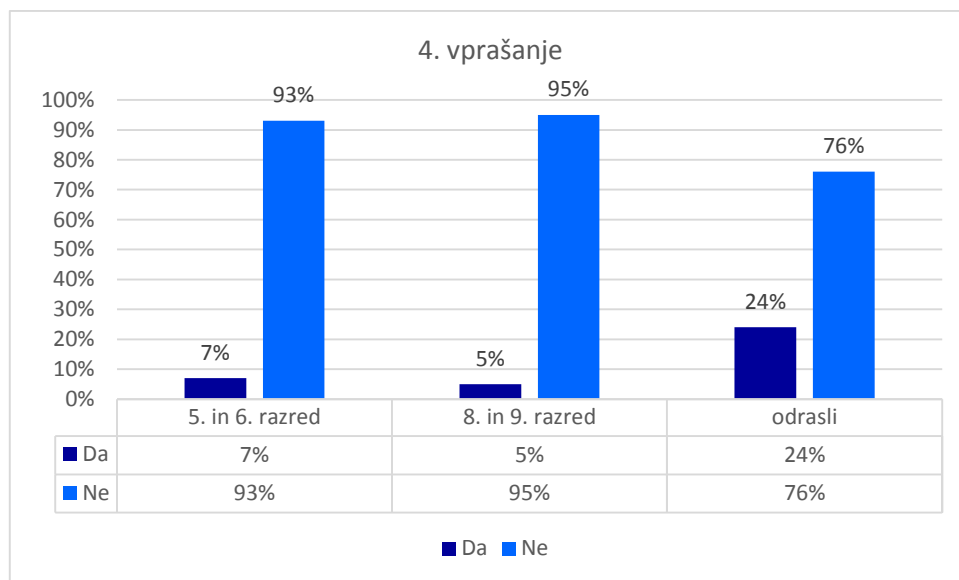
Filma so si v največjem številu, približno štiri petine, ogledali odrasli. Sledijo jim učenci iz druge triade, od katerih si je filma ogledala slaba polovica, nato pa še učenci tretje – filma si je ogledala le tretjina.

4. Vprašanje

4. Ali si si ogledal muzikal *Addamsovi*?

a) Da

b) Ne

Graf 7: Ali si si ogledal muzikal *Addamsovi*?

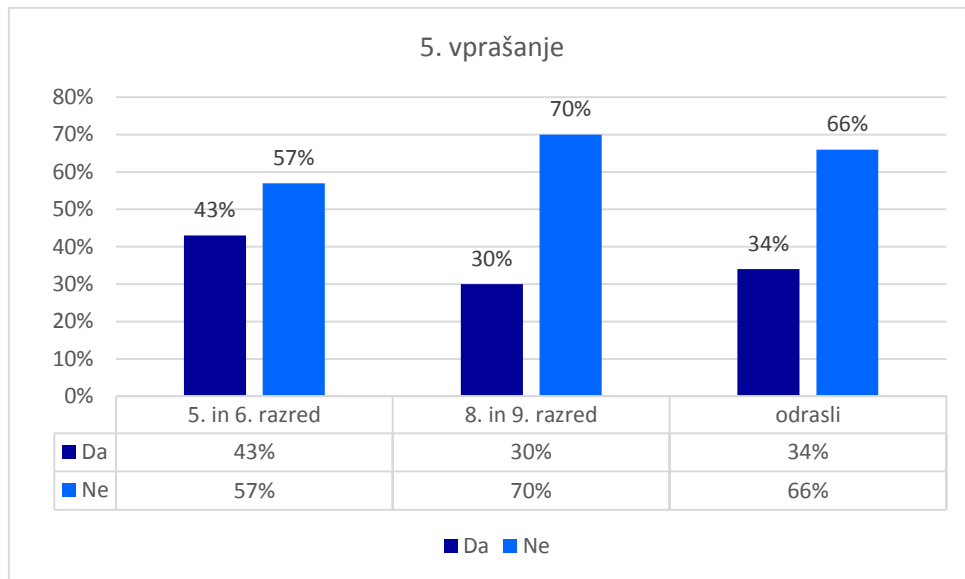
Pri vseh anketirancih v velikem številu prevladuje odgovor *Ne*. Odrasli so si muzikal ogledali v večjem številu (približno ena petina) kot učenci, med njimi pa si je muzikal ogledalo večje število v drugi, kot v tretji triadi.

5. Vprašanje

5. Ali si si ogledal risanko *Pri Addamsovih*?

a) Da

b) Ne

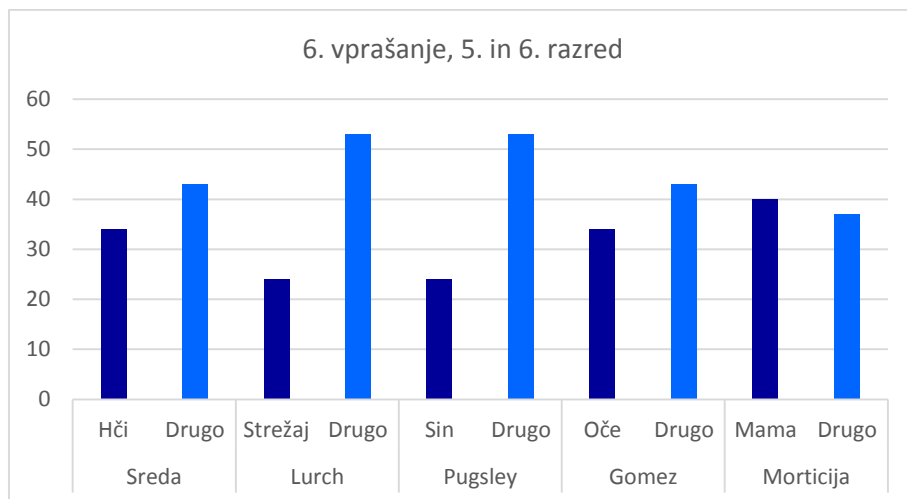
Graf 8: Ali si si ogledal risanko Pri Addamsovih?

V največjem deležu, približno polovica učencev, so si risanko ogledali učenci druge triade. Sledijo jim odrasli anketiranci, od katerih si je risanko ogledala približno tretjina, na zadnjem mestu pa so po številu ogledov učenci tretje triade – risanko si je ogledala slaba tretjina anketiranih. Na splošno prevladujejo anketiranci, ki si risanke niso ogledali.

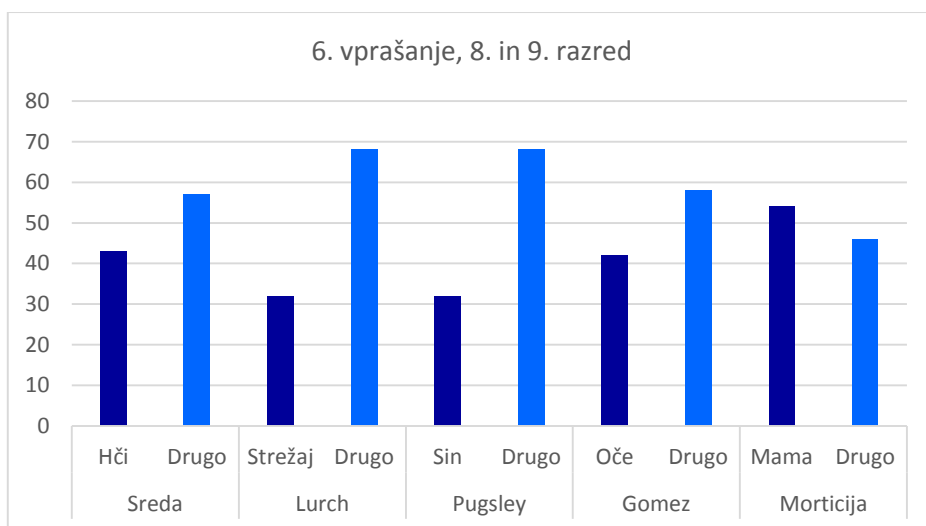
6. Vprašanje

6. Kdo je kdo pri Addamsovih?

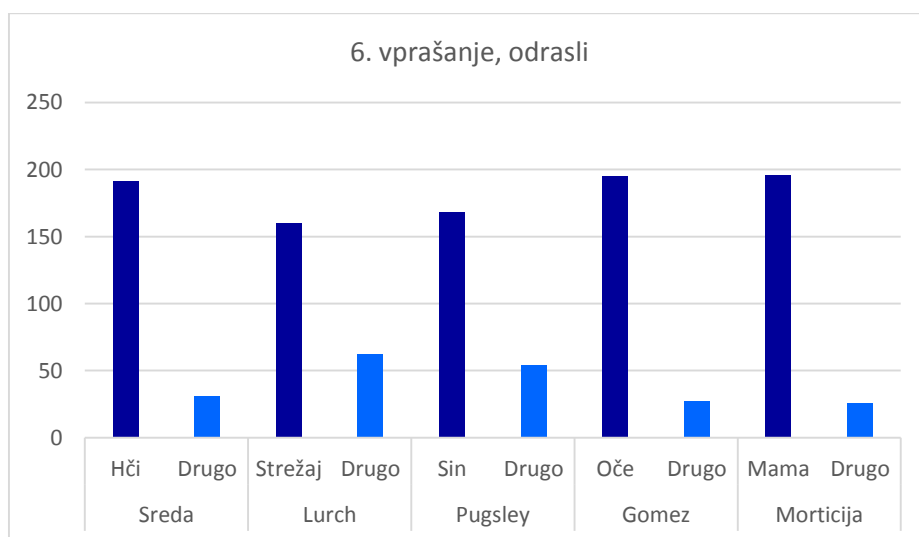
	Mama	Oče	Hči	Strežaj	Sin
Sreda	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Lurch</u>	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Pugsley</u>	☐	☐	☐	☐	☐
Gomez	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Morticija</u>	☐	☐	☐	☐	☐

Graf 9: Kdo je kdo pri Adamsovih 5. in 6. razred

Graf 10: Kdo je kdo pri Adamsovih 8. in 9. razred

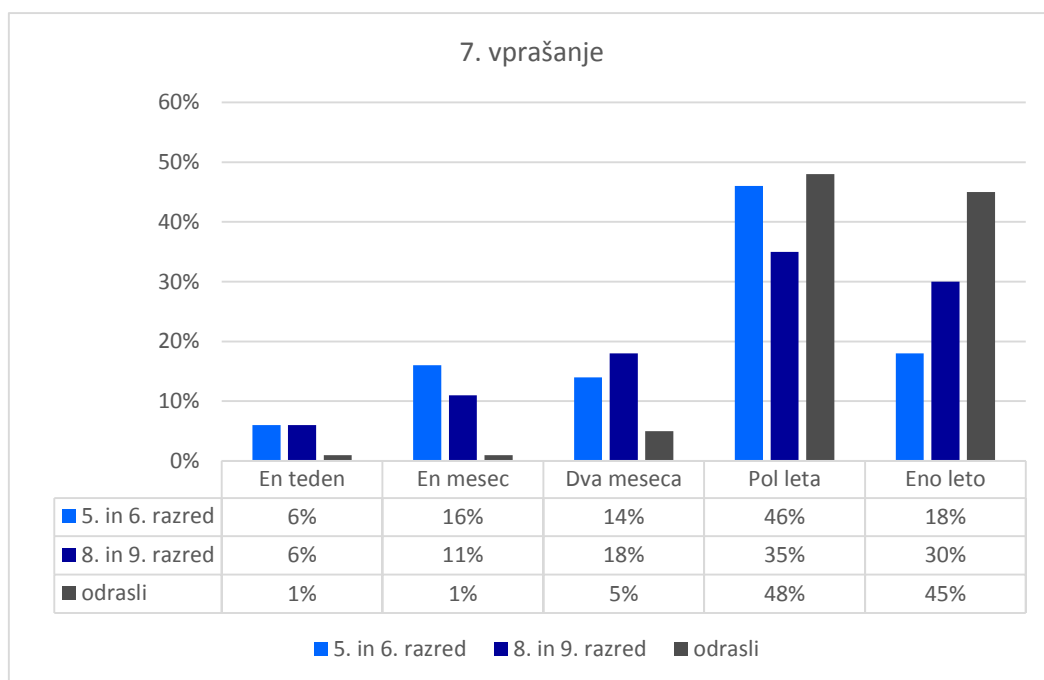
Graf 11: Kdo je kdo pri Adamsovih odrasli

Iz grafov je razvidno, kako se razlikuje poznavanje Addamsovih med odraslimi in učenci. Pri učencih pri vseh osebah, razen pri mami Morticiji, prevladuje odgovor *drugo* – to pomeni, da učenci v večini ne vedo, kaj predstavljajo napisane osebe. Povsem drugače je pri odraslih – pri njih je razlika zelo očitna, prevladujejo pa pravilni odgovori.

7. Vprašanje

7. Koliko časa misliš, da vzame delanje take predstave?

- a) En teden
- b) Dva tedna
- c) En mesec
- č) Pol leta
- d) Eno leto

Graf 12: Koliko časa misliš, da vzame priprava take predstave?

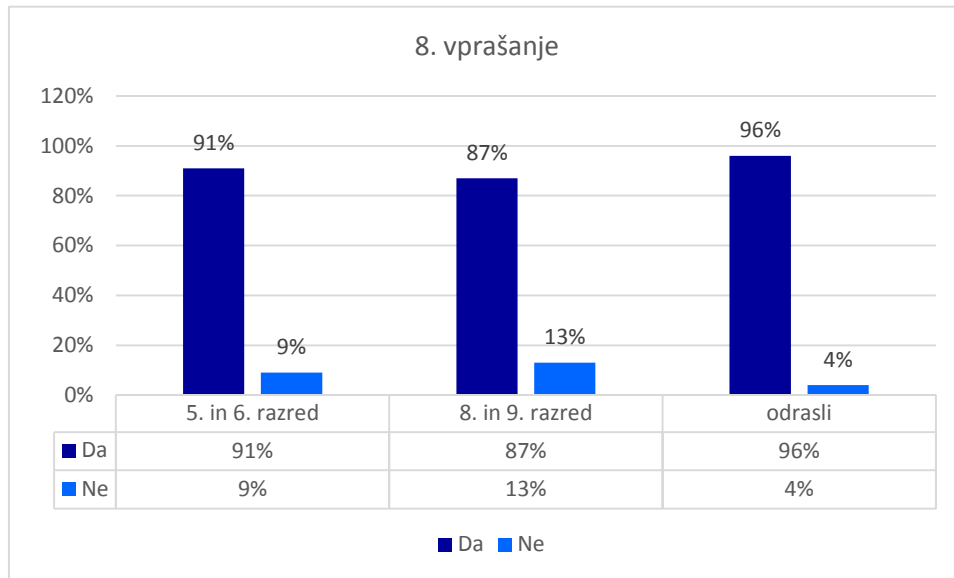
Lepo je videti, da se večina anketirancev zaveda, da je za pripravo tako zahtevne predstave potreben čas. Na pravilna odgovora – pol leta in eno leto – so vse tri starostne skupine odgovarjale v večini, najbolj dosledni pri tem pa so bili odrasli, skoraj vsi so odgovorili pravilno. Tretja triada je bila najbolj neodločna – na pravilna odgovora so odgovarjali v približnem deležu ene tretjine.

8. Vprašanje

8. Misliš, da je priprava take predstave težka?

a) Da

b) Ne

Graf 13: Misliš, da je priprava take predstave težka?

Pri tem vprašanju je pravilni odgovor seveda da, in večina anketirancev je odgovorila pravilno. Med starostnimi skupinami ni bilo večjih razlik, v največjem deležu pa so pravilno odgovarjali odrasli.

9. Vprašanje

9. Kako zelo pomembno je dobro delo spodaj naštetih ustvarjalcev za uspeh predstave. Razvrsti od malo pomembna (1), do zelo pomembna (5).

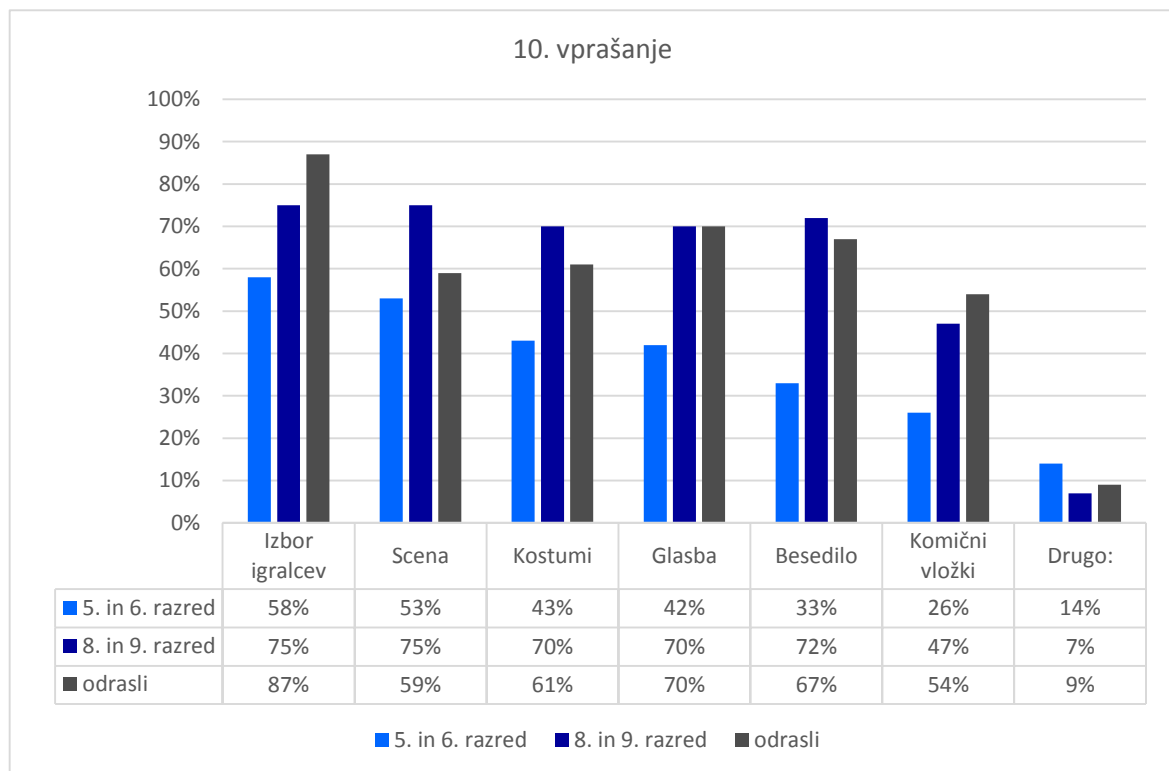
	1	2	3	4	5
Igralci	☐	☐	☐	☐	☐
Režiser	☐	☐	☐	☐	☐
Dramaturg	☐	☐	☐	☐	☐
Kostumograf	☐	☐	☐	☐	☐
Scenograf	☐	☐	☐	☐	☐

Ne glede na razred oziroma posamezno triletje in ne glede starost, so se anketiranci večinoma odločili, da je za dobro narejeno predstavo potrebno dobro delo vseh, saj le na ta način predstava lahko uspe. in so njihovo delo označili s 5, kot zelo pomembno.

10. Vprašanje

10. Kaj po tvojem mnenju naredi dobro predstavo?

- a) Izbor igralcev
- b) Scena
- c) Kostumi
- č) Glasba
- d) Besedilo
- e) Komični vložki
- f) Drugo

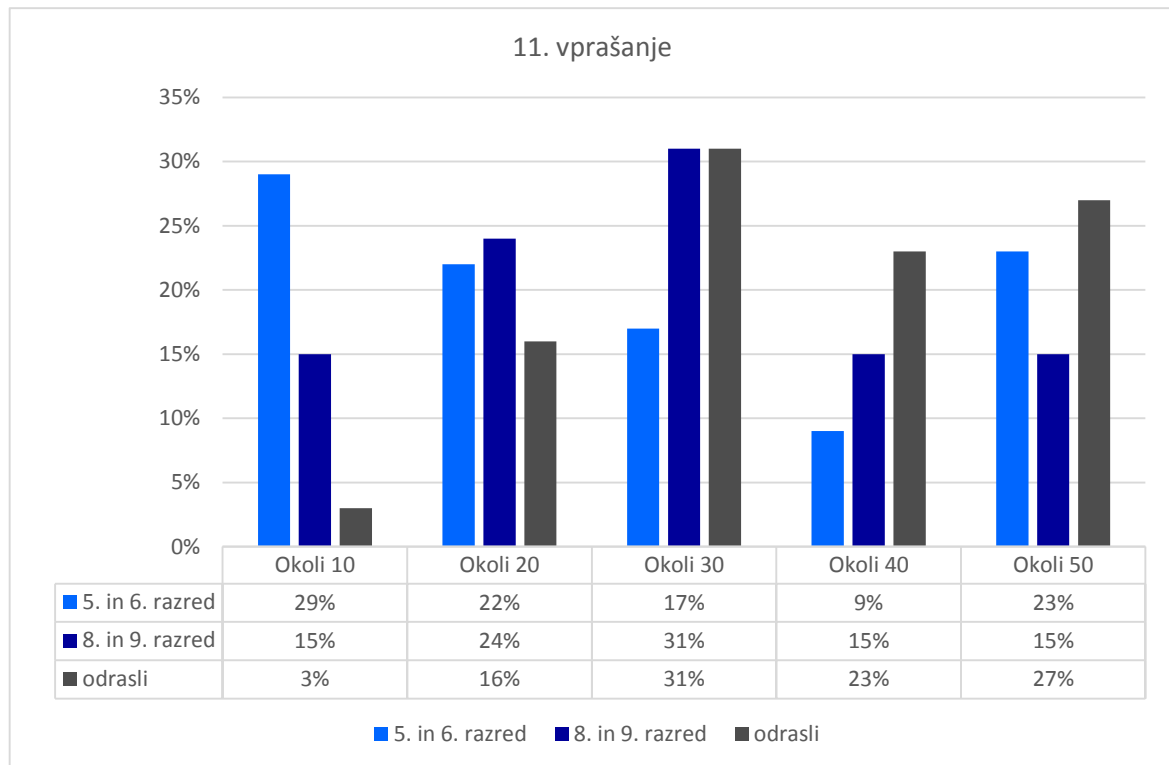
Graf 14: Kaj po tvojem mnenju naredi dobro predstavo?

Kot vidimo, je bil številčno največkrat izbran odgovor *izbor igralcev*. Pri vseh treh starostnih skupinah ga je izbralo več kot pol anketirancev. Večina vprašanih tudi meni, da je za dobro predstavo potrebnih več elementov oziroma kar vsi naštetih. Manj kot pol odstotka sta pri učencih 5. in 6. razreda dobila odgovora *besedilo* in *komični vložki*. Med odgovori, ki spadajo pod ostalo je bilo največkrat zaslediti odgovor *vse*, precej pogosto pa se je pojavljal odgovor, da k uspešnosti predstave veliko pripomore tudi občinstvo.

11. Vprašanje

11. Koliko članov je po tvojem mnenju v ekipi, ki je sodelovala pri pripravi predstave Addamsovi?

- a) 10
- b) 20
- c) 30
- č) 40
- d) 50

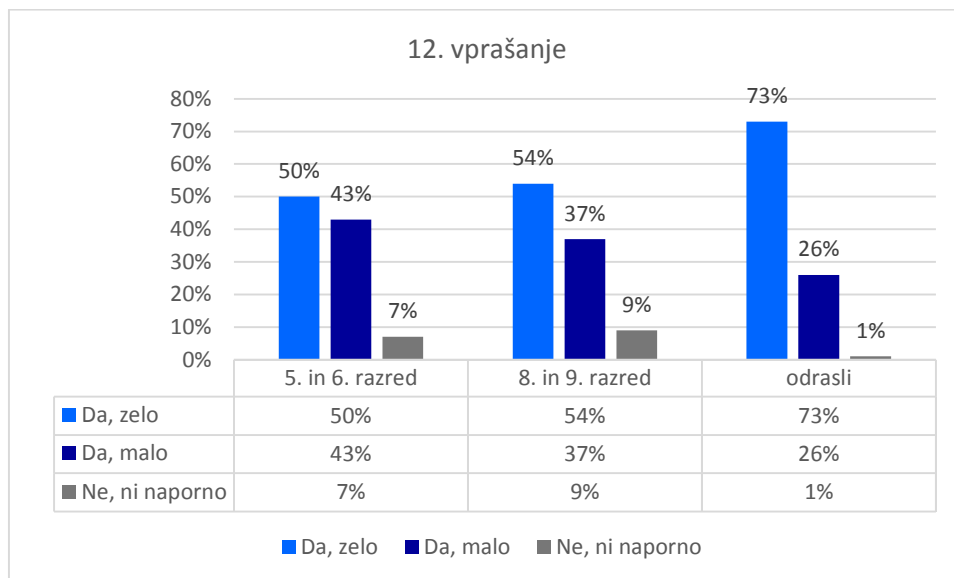
Graf 15: Koliko članov je po tvojem mnenju v ekipi, ki je sodelovala pri pripravi predstave Addamsovi?

Pravilni odgovor na to vprašanje je bil *okoli 50*, v največjem deležu so ga izbirali odrasli. Pri tem vprašanju so bili odgovori pri starejših dveh skupinah precej enakomerno porazdeljeni, izjema je bil odgovor *okoli 10*, s katerim sta omenjeni skupini odgovarjali najmanj. Okoli tretjina odraslih in prav toliko učencev tretje triade je izbralo odgovor *okoli 30*, ta odgovor je tudi najbolj pogost pri teh dveh skupinah. Pri prvi triadi je bilo drugače; med 5. in 6. razredi je bil najbolj priljubljen odgovor *okoli 10* – izbrala ga je slaba tretjina.

12. Vprašanje

12. Misliš, da je igranje v taki predstavi naporno?

- a) Da, zelo
- b) Da, malo
- c) Ne, ni naporno

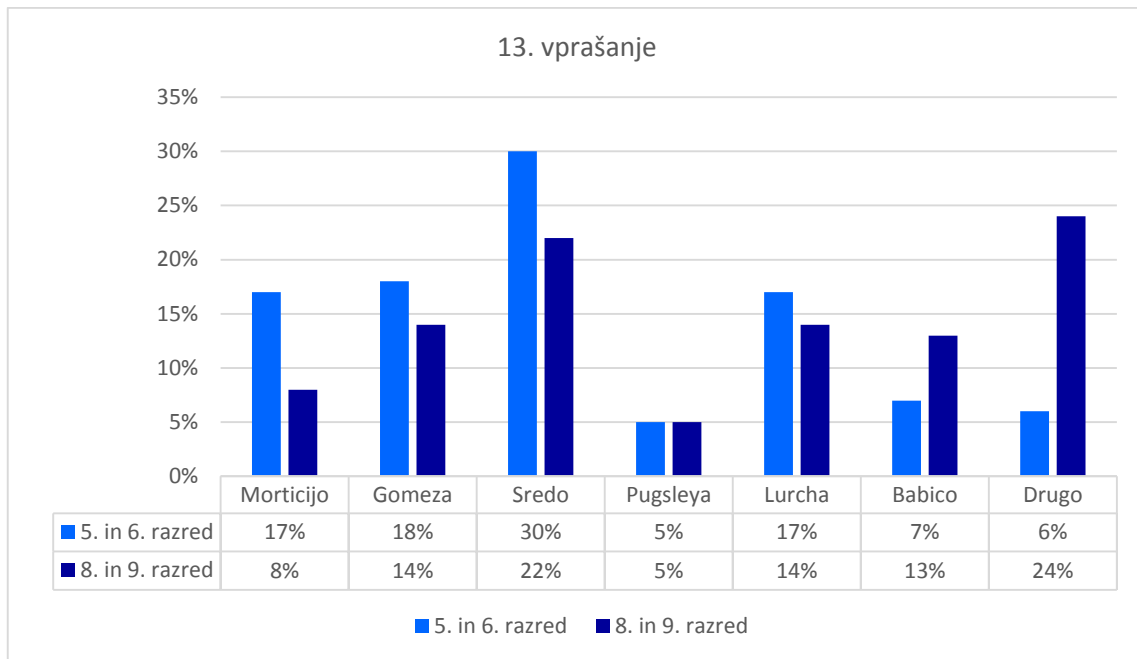
Graf 16: Misliš, da je igranje v taki predstavi naporno?

Seveda je priprava vsake predstave, ki ima več kot eno dejanje, *zelo naporna*. Ta odgovor je izbrala približno polovica učencev tako iz druge kot tudi iz tretje triade. Odrasli so ta odgovor izbirali v deležu dobrih 70 odstotkov. Pravilni odgovor so vse tri starostne skupine izbirale v večini.

13. Vprašanje

13. Če bi ti nastopal v predstavi ali filmu Addamsovi, kateri lik bi upodobil?

- a) Morticijo
- b) Gomeza
- c) Sredo
- č) Pugsleya
- d) Lurcha
- e) Babico
- f) Drugo

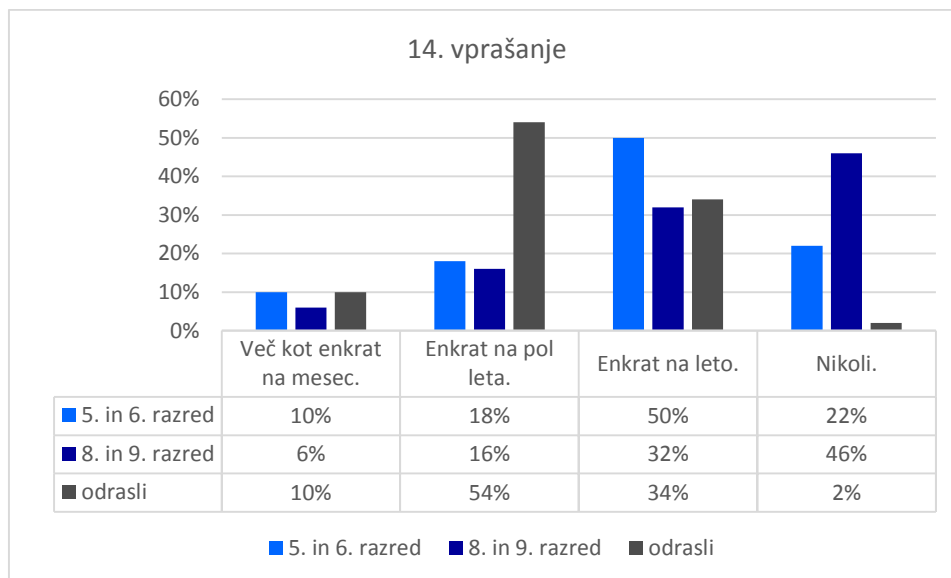
Graf 17: Če bi ti nastopal v predstavi ali filmu Addamsovi, kateri lik bi upodobil?

Učence sem še vprašal, katera osebnost pri Addamsovih bi bili in odgovori so bili zelo različni. Pri petih in šestih razredih je izmed ženskih likov prevladoval odgovor *Sredo*, izmed moških pa odgovor *Gomeza*. Pri osmih in devetih razredih je prevladoval odgovor drugo, želeli pa so si biti tudi Roka (ang. *Thing*), posušeno drevo in hišni duh, veliko pa je bilo tudi odgovorov, kot so *Ne poznam nobenega iz med likov* itd.

14. Vprašanje

14. Kako pogosto obiskuješ gledališče?

- a) Več kot enkrat na mesec
- b) Enkrat na pol leta
- c) Enkrat na leto
- č) Nikoli

Graf 18: Kako pogosto obiskuješ gledališče?

Med skupinami so tu vidne velike razlike. Pri 5. in 6. razredih je bil najbolj pogost odgovor *enkrat na leto*, izbrala ga je polovica učencev. Pri 8. in 9. razredih je bil, žal, največkrat izbran odgovor *nikoli*. Izbrala ga je slaba polovica anketiranih iz te skupine. Odrasli v gledališče hodijo bolj pogosto: najbolj izbran odgovor pri njih je bil *enkrat na pol leta*, izbrala ga je dobra polovica odraslih anketirancev.

4.4 UGOTOVITVE

Ko sem začel delati to raziskovalno nalogo, si nisem mislil, da bom anketiral tudi odrasle ljudi. Sedaj pa, ko sem izvedel anketo tudi z njimi, sem presenečen nad očitno razliko med odgovori učencev in odraslih.

Pri učencih sta spola po številu učencev precej izenačena, zato pa je pri odraslih precej drugače. Anketirancev moškega spola je bilo le dobrih desetih odstotkih, medtem ko je bilo odraslih anketiranih žensko okoli devetdeset odstotkov. Mogoče lahko takšno razliko pripisujemo ženski želji po pomoči drugim.

Prav tako je velikanska razlika tudi pri poznavanju Addamsovih. Sicer je pri vseh starostnih skupinah poznavanje večje kot nepoznavanje, vendar je pri odraslih prišlo že do tega, da Addamsove pozna kar 99 odstotkov anketiranih. Prav tako je zanimivo pogledati tudi drugo

vprašanje, ko so vse tri starostne skupine v deležu približno četrtrine dale vsaka svoj odgovor. Pri odraslih je bil to pravilni odgovor, leto 1938, ki pa se je zdel že malo preveč oddaljeno osmo- in devetošolcem; ti so zato izbrali odgovor 1983, ki je hkrati oddaljen, pa vendar ne tako zelo. Drugi triadi, peto- in šestošolcem, pa se je že leto 1993 zdelo dovolj daleč, zato so ga tudi izbrali v omenjenem deležu. Seveda je bil pri vseh skupinah najbolj pogost odgovor *ne vem*.

Ob vprašanju o ogledu muzikala Addamsovi nam je že takoj jasno, da odrasli gledališče obiskujejo v veliko večji meri kot učenci. Res je, da si ga je ogledala le ena četrtrina anketiranih, vendar je ta številka v primerjavi z zelo skromno udeležbo učencev, ki se procentualno giblje tam okoli pet odstotkov, kar precejšnja. To bi lahko povezali s tem, da so odrasli anketiranci bolj zreli in zaradi tega obiskujejo gledališke predstave v večji meri kot učenci, res pa je tudi, da je muzikal v prvi vrsti namenjen odrasli publiki in se ga večinoma igra v večernih urah. Popoldanskih matinej je le malo.

Ravno nasprotno pa je pri ogledu risanke – tudi tukaj sicer prevladuje odgovor *ne*, vendar si je risanko ogledalo veliko večje število učencev 5. in 6. razredov kot pa odraslih. Verjetno na ogled vpliva tudi to, da so v kinu programi tudi ob sobotah in nedeljah dopoldne in da je staršem ljubše, da si otroci predstavo ogledajo dopoldne, kot pa da so v kinu do desetih zvečer.

Lepo je videti, da se večina anketiranih zaveda, da je za pripravo tako zahtevne predstave, kot so Addamsovi, potreben čas. Sam osebno sem se na predstavo pripravljajal pol leta, večina drugih pa skoraj celo leto. Prav tako so na vprašanje o zahtevnosti predstave skoraj vsi odgovarjali, da je težka.

Kljub temu, da gre za predstavo, ki traja dve uri in pol, je nekaj učencev še vedno odgovorilo, da so priprave trajale le en teden. V večini je v tem primeru šlo za učence 5. in 6. razredov. Ta skupina je prav tako v večini izbrala, da je v ekipi, ki je sodelovala pri pripravi in izvedbi muzikala Addamsovi, približno deset oseb. Zelo očitno je, da se peto- in šestošolci ne zavedajo teže priprave takšne predstave, čeprav so odgovorili, da je priprava težka. To lahko povezujemo s tem, da so še premladi, da bi se zavedali, koliko napora in truda je vložena v tako predstavo; pa tudi s tem, da si predstave večina ni ogledala.

Ugotovil sem, kaj je bistvena stvar, ki jo mora imeti igralec. To mi je omenila že moja teta, Nataša Burger, ki je tudi igralka, in sicer v enem od najinih pogovorov o gledališču. Povedala je takole:

"Najpomembnejše, kar mora po mojem mnenju imeti igralec, je to, da ima empatijo, torej da zna čutiti: sebe, drugega in predvsem to, kar se dogaja zadaj, kar drugi govorijo. Potem se mi zdijo pomembne lastnosti ranljivost, občutljivost, nadarjenost za psihologijo; dober igralec mora biti po mojem mnenju tudi dober psiholog, predvsem pa mora imeti tudi zelo trdno psiho. Nujna je tudi strast do odkrivanja samega sebe, najpomembnejša pa sta seveda domišljija in pa kreativnost. To zadnje je zelo pomembno za to, da se igralec lahko vživi v svojo vlogo in jo odigra kar se da najbolje."

Torej, kreativnost. To mora imeti igralec, in da jo imajo, so mi pokazali tudi intervjuvani igralci, ki so svojo domišljijo uporabili pri izmišljevanju zgodbic o življenju likov, ki jih uprizarjajo v muzikalu Addamsovi.

Zanimiva mi je bila ugotovitev, da imajo nekateri intervjuvani igralci nekakšen hladen odnos do filma. Izjema je mogoče Nataša Tič Ralijan, ki je omenila, da vmes paše še kaj drugega (mislila je film), vendar je na koncu tudi ona dejala, da je psihično in fizično bolj navezana na gledališče. Drugače pa je bilo s strani vseh podano mnenje, da jim je igranje v filmu manj blizu.

Prav tako sem razbral, da se intervjuvanci niso posebej pripravljali na svoje vloge, temveč so jih sprejeli takšne, kot so (izjema je babica, ki je povsem drugačna od tiste v filmu), in da so se na igro pripravljali izključno na vajah, kar je še en odraz njihove profesionalnosti, sposobnosti vživljanja v vlogo in domišljije.

4.5 POTRJEVANJE HIPOTEZ

H1: Gledališče in odrske uprizoritve so se skozi zgodovino spreminjale in razvijale.

Hipotezo lahko **potrdim**, saj sem preko prebiranja različne literature ugotovil, da se današnje gledališče močno razlikuje od gledališča npr. v antiki. V času srednjega veka gledališča, kot ga poznamo danes, z različnim uprizarjanjem iger, niti ni bilo, ampak so ga nadomestile neke vrste cirkuške igre in branje balad. V obdobju renesanse se vrnejo komedije in tragedije, nato pa se gledališče vedno bolj razvija in nastajajo nove zvrsti ter bolj specializirane oblike uprizarjanja, kot so balet, opera in muzikal.

H2: Igranje v gledališču in v filmu se razlikuje.

Hipotezo **potrdim**, saj sem s pomočjo intervjuvanih igralcev, ki imajo izkušnje tako v gledališču, kot tudi pri filmu, izvedel precej bistvenih razlik med eno in drugo obliko igranja. Prva razlika je, da si v posameznem gledališču redno zaposlen, medtem ko se za gledališke vloge najprej predstaviš na avdiciji. Pri filmu lahko npr. zadnjo sceno posnameš med prvimi, saj film na koncu montirajo skupaj s posameznimi izseki, medtem ko je na odru tako, da mora iti vse po točnem zaporedju. Igralci pravijo, da imaš pri filmu tudi občutek, da si nekaj zaključil, pri odrski uprizoritvi pa je tako, da vlogo igraš vedno znova in da se ta z vsako novo uprizoritvijo razvija, kar povzroča občutek nedokončanosti. V gledališču obstaja tudi povezava s publiko, česar pri filmu ni.

H3: Igralci imajo veliko domišljije.

Hipotezo **potrdim**, ker lahko že iz samih odgovorov igralcev razberemo, da si vsak med njimi po svoje predstavlja svoj lik in se občasno težko prelevijo v takega, kakršnega od njih zahtevajo režiserji. Tudi iz odgovorov na vprašanja, kako si predstavljajo svoj lik izven same predstave, lahko razberemo, da imajo zelo močno domišljijo.

H4: Anketiranci poznajo Addamsove.

Vprašani anketiranci so v večini že vsi slišali za Addamsove. Med odraslimi je teh kar 99 %. Hipotezo sem nadalje skušal potrditi z odgovori na vprašanja, koliko med vprašanimi si je ogledalo vsaj eno od predstavitev Addamsovih: katerega od filmov, risanko ali muzikal.

Učenci 5. in 6. razreda so si v večini ogledali risanko, najmanj poznajo Addamsove 8. in 9. razredi, muzikal ali katerega od filmov pa si je ogledala večina vprašanih odraslih. Da družino Addams precej bolj natančno spremljajo odrasli, nam povedo odgovori na vprašanje o imenih posameznih likov. Dobri dve tretjini odraslih je poznala imena posameznih likov, med tem ko je bilo teh med učenci približno polovica. Hipotezo lahko **potrdim**.

H5: Vprašani se zavedajo, da je priprava muzikala zahtevna.

Več kot 90 odstotkov vseh anketiranih, tako odraslih kot učencev, je mnenja da je priprava muzikala zahtevna. Prav tako več kot 90 % vprašanih in dobri dve tretjini vseh učencev meni, da priprava takšne predstave vzame od pol do enega leta časa. Sicer se le tretjina vprašanih zaveda, da je za pripravo takšne predstave potrebnih okoli 50 ljudi, hkrati pa jih več kot polovica vseh vprašanih ne glede na starost meni, da je tudi igranje v takšni predstavi zelo zahtevno, večina ostalih pa, da je vsaj malo zahtevno. Glede na vse prejete odgovore hipotezo **potrdim**.

H6: Anketirani poredko zahajajo v gledališče.

Hipotezo **potrdim**, saj večina vprašanih učencev ne zahaja v gledališče, če pa že, je to enkrat na leto, običajno ko gredo s šolo. Med odraslimi je večina takšnih, ki gledališče obišejo enkrat na pol leta. Le redki med vprašanimi so takšni, ki gledališče obišejo približno enkrat mesečno. To nam pove, da imajo le redki anketirani v katerem od gledališč zakupljene abonmaje in bi redno obiskovali gledališke predstave.

5 ZAKLJUČEK

Ob zaključku te raziskovalne naloge sem prijetno presenečen nad vsem skupaj. Ko sem se lotil izdelave te raziskovalne naloge, me je predvsem zanimalo, koliko ljudje poznajo družino Addams in v kakšnem odnosu so z njo – ali so se z njo srečali v filmu, mogoče v risanki. Sedaj pa vidim, da sem sem se naučil se mnogočesa drugega.

Zelo zanimivi so bili intervjuji z igralci, ki so mi pokazali, kakšno pot moraš ubrati, če želiš postati igralec, in so me presenetili s svojo kreativnostjo in domišljijo, ko so mi pripovedovali zgodbe o svojih življenjih v vlogah likov. Ko sem delal intervjuje z njimi, sem jim preprosto postavil vprašanje, oni pa so potem čisto improvizirano odgovorili nanj, si vse izmislili v dobri minuti. To se mi zdi resnično neverjetno.

Ko sem zaključeval z izdelavo naloge, sem ugotovil, da sem lahko potrdil vse zastavljene hipoteze in imel s tem izpolnjene vse cilje, ki sem si jih zadal na začetku raziskovanja. Zelo me je razočaralo, ko sem ugotovil, kako malo anketiranci, še posebej učenci, obiskujejo gledališče. Sicer je res, da so vstopnice dostikrat dražje kot na primer v kinu, pa vendar je žalostno, da številni učenci gledališče poznajo le po zaslugi šolskih ogledov, ki so običajno enkrat na leto. Sem pa vesel, da anketiranci v večini poznajo Addamsove, čeprav si jih mnogo ni ogledalo risanke, filma, še manj pa muzikala.

Meni osebno se zdi obiskovanje gledališča precej pomembno. S tem, ko se udeležiš ogleda neke predstave, kot publika daješ podporo igralcem, ki so za to, da v tistem trenutku igrajo pred tabo, trdo delali. Naj vam iz prve roke povem, koliko nam pomeni aplavz po končani pesmi, ki žal, dostikrat manjka. Takrat dobiš občutek, da publike nisi zadovoljil. Če pa se po pesmi utrga močan aplavz, vidiš, da je publika zadovoljna, in z veseljem igraš naprej, zanjo. Prav tako je veliko predstav poučnih in si jih je že zato vredno ogledati; da ne govorim o tem, kako prijeten način sproščanja je ogled gledališke predstave.

Mogoče bi dosegli višje število udeležencev na gledaliških predstavah, če bi znižali ceno vstopnic. Sicer je pa res, da morajo gledalci upoštevati razliko med ogledom filma, ki je bil posnet in predvajan v obliki posnetka, in pa gledališke predstave, kjer vsakič znova neka ekipa pred teboj odigra in se potrudi v predstavi. Verjetno je nižja udeležba povezana tudi s tem, da so predstave dostikrat bolj za odrasle, če izvzamemo lutkovne predstave, in si jih

otroci ne morejo ogledati. Mogoče bi morale gledališke hiše več časa posvetiti pripravi predstav za otroke. Če združim zgornja dva ukrepa, torej nižanje cen in več otroških predstav, bi to morda pripeljalo do tega, da bi šole v večji meri prirejale obisk gledaliških predstav, saj bi bile bolj primerne za mlajše, pa še bolj poceni bi bile. Na tem področju bi se dalo res še veliko narediti.

Zdi se mi prav, da zgodbe o Addamsovih še vedno nastajajo. Tradicijo te družine je treba negovati, da ne bo povsem zamrla, kajti s svojo čudnostjo in smešnostjo je primerna za vse starosti in čase – popularni so bili v preteklosti, zakaj ne bi bili še danes? Osebno torej spodbujam nastajanje novih risank in predstav, mogoče bi lahko posneli tudi novo nadaljevanko.

Ugotovil sem, da se je gledališče s časom močno spreminjalo, pa vendar je skozi celo zgodovino obdržalo svoj namen – zabava in poučevanje ljudi. Danes, ko poznamo kino in film, je seveda taka oblika zabave veliko bolj priljubljena, pa vendar je osnovna zamisel enaka. Kino je v bistvu gledališče, le da se v njem predvajajo filmi, namesto da se igrajo gledališke predstave.

Pri izdelavi naloge sem se zelo zabaval. Gledališče je področje, ki ga imam rad in se z njim z veseljem ukvarjam. Ko sem tako brskal po zgodovini gledališča, sem se imel lepo in na splošno uživam pri izdelovanju kakršne koli naloge ali referata.

Naj za konec še povem, da sem se od čudaške družine Addams veliko naučil: ne smemo si prikrivati stvari – skrivnosti peljejo v pogubo. Bodi to, kar si. Verjemi vase. In predvsem: sprejmi drugačnost! To nas Addamsovi poskušajo naučiti že leta in počasi bi bil čas, da jih začnemo poslušati.

6 LITERATURA IN VIRI

Knjižni viri, videoposnetki in filmi:

The Addams family [Videoposnetek] = *Pri Addamsovih*. (1991). Zagreb: Continental film.

Addams family values [Videoposnetek] = *Pri Addamsovih 2* (1993). Ljubljana: Art vidis.

AHAČIČ, Draga in PIGNARRE, Robert (1985). *Dramsko gledališče*. Ljubljana: Mestno gledališče Ljubljansko.

AVSENIK NABERGOJ, Irena (2011). *Literarne vrste in zvrsti: stari Izrael, grško-rimska antika in Evropa*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

BERGER, Aleš et alii (1981). *Gledališki besednjak. Slovensko strokovno izrazje v gledališču, filmu in televiziji*. Ljubljana: Mestno gledališče Ljubljansko, Društvo gledaliških kritikov in teatrologov Slovenije.

BRICKMAN, MARSHAL, ELICE, Rick in LIPPA, Andrew (2019). *Addamsovi*. Prev. Andrej Rozman Roza. Ljubljana: Mestno gledališče Ljubljansko.

COOK, Pam (ur.) (2007). *Knjiga o filmu*. Prev. Ana Bohte et alii. Ljubljana: Umco: Slovenska kinoteka.

ČOPIČ, Vesna in TOMC, Gregor. (1997). *Kulturna politika v Sloveniji*. Ljubljana: FDV.

Enciklopedija Slovenije. Zv. 10: Pt-Savn (1996). Ljubljana: Mladinska knjiga.

Enciklopedija Slovenije. Zv. 2: Ce-Ed (1988). Ljubljana: Mladinska knjiga.

Gledališki list – Addamsovi (2019). Ljubljana: Mestno gledališče Ljubljansko.

HARTNOLL, Phyllis (1989). *Kratka zgodovina gledališča*. Ljubljana: Mestno gledališče Ljubljansko.

KMECL, MATJAŽ (1995). *Mala literarna teorija*. Ljubljana: Mihelač in Nešović.

PAVIS, Patrice (1997). *Gledališki slovar*. Ljubljana: Mestno gledališče Ljubljansko.

Pri Addamsovih (risanka, sinhronizirano 2D) (2019). Ljubljana: Karantanija Cinemas.

ŠEPEC, Saša. (2005). *Odlike gledališke olike*. Novo mesto: Kulturni center Janeza Trdine.

Spletni viri

Balet (2019). Pridobljeno 10. 8. 2019 s <https://eucbeniki.sio.si/gum8/3284/index.html>

Film (2019). Pridobljeno 16. 8. 2019 s <https://sl.wikipedia.org/wiki/Film>

Gledališke zvrsti (2019). Pridobljeno 9. 8. 2019 s <https://www.gdgardelin.si/slogledalisce.php>

Opera. (2019). Pridobljeno 10. 8. 2019 s <http://vanesaisafish.splet.arnes.si/opera/>

The Addams Family (1991 film). (2020). Pridobljeno 12. 12. 2019 s [https://en.wikipedia.org/wiki/The_Addams_Family_\(1991_film\)](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Addams_Family_(1991_film))

The Addams Family (musical). (2020). Pridobljeno 12. 12. 2019 s [https://en.wikipedia.org/wiki/The_Addams_Family_\(musical\)](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Addams_Family_(musical))

Tradicija teatra v Sloveniji. 2019. Pridobljeno 8. 8. 2019 s <https://www.gdgardelin.si/slogledalisce.php>

Znanstvena fantastika. 2020. Pridobljeno 12. 8. 2019 s https://sl.wikipedia.org/wiki/Znanstvena_fantastika

Slikovni viri:

Slika 1: Predstavniki družine Addams iz muzikala v MGL-ju. Pridobljeno 18. 2. 2020 s <https://www.mgl.si/sl/program/predstave/addamsovi/>.

Slika 2: Poster za muzikal na Broadway-u. Pridobljeno 18. 2. 2020 s [https://en.wikipedia.org/wiki/The_Addams_Family_\(musical\)](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Addams_Family_(musical)).

Slika 3: Film Pri Addamsovih. Pridobljeno 18. 2. 2020 s [https://en.wikipedia.org/wiki/The_Addams_Family_\(1991_film\)](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Addams_Family_(1991_film)).

Slika 4: Film Pri Addamsovih 2. Pridobljeno 18. 2. 2020 s https://en.wikipedia.org/wiki/Addams_Family_Values.

Slika 5: Risanka The Addams Family 2019. Pridobljeno 18. 2. 2020 s [https://en.wikipedia.org/wiki/The_Addams_Family_\(2019_film\)](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Addams_Family_(2019_film)).

Slika 6: Bucko in Sreda (avtor Peter Giodani). Pridobljeno 18. 2. 2020 s

<https://www.mgl.si/sl/program/predstave/addamsovi/>.

Slika 7: Igra brez skrivnosti (avtor Peter Giodani). Pridobljeno 18. 2. 2020 s

<https://www.mgl.si/sl/program/predstave/addamsovi/>.

Slika 8: Zaključni tango (avtor Peter Giodani). Pridobljeno 18. 2. 2020 s

<https://www.mgl.si/sl/program/predstave/addamsovi/>.

Slika 9: Jurij Weiss v vlogi Bucka (avtor Peter Giodani). Pridobljeno 18. 2. 2020 s

<https://www.mgl.si/sl/program/predstave/addamsovi/>.

Slika 10: Nataša Tič Ralijan. Pridobljeno 18. 2. 2020 s <https://onaplus.delo.si/natasa-tic-ralijan-v-tolazbo-mi-je-da-se-bova-se-srecala>.

Slika 11: Filip Samobor. Pridobljeno 18. 2. 2020 s

<https://www.mgl.si/sl/program/predstave/addamsovi/>.

Slika 12: Jaka Lah. Pridobljeno 18. 2. 2020 s

<https://www.mgl.si/sl/program/predstave/addamsovi/>.

7 PRILOGE

7.1 VPRAŠALNIK ZA NATAŠO TIČ RALIJAN

- Za začetek bi te prosil, da nam poveš kaj o svoji igralski poti.
- Omenila si, da si igrala tudi v filmih in filmskih nadaljevankah. Kaj ti je bolj všeč – film ali gledališče?
- Ali si že prej poznala družino Addams?
- Nam lahko na kratko opišeš svojo vlogo v predstavi Addamsovi – babi Addams? Kako si jo sprejela?
- Nam lahko poveš kaj o sodelovanju s preostalo ekipo?
- Sedaj pa bi te prosil, da se za naslednjih nekaj minut pretvoriš nazaj v svojo vlogo in nam kot babi Addams odgovoriš na naslednji vprašanji:
 - V bistvu nikoli zares ne izvemo, čigava mama si – Gomezova ali Morticijina. Nam lahko poveš kaj o tem?
 - Kje pa si našla čudežni napitek, ki na dan spravi tvojo temno stran?

7.2 VPRAŠALNIK ZA FILIPA SAMOBORJA

- Prosim, če mi na kratko opišeš svojo igralsko pot.
- Omenil si, da si igral si tudi v filmu. Katera zvrst ti je bolj všeč in zakaj?
- Kako si sprejel svojo vlogo Krča in kako si se pripravljaj nanjo?
- Sedaj bi te pa prosil, da se za minutko pretvoriš v svojo vlogo in nam poveš, kako si se srečal z Addamsovimi in postal njihov butler.

7.3 VPRAŠALNIK ZA JAKO LAHA

- Prosim, povej mi kaj o svoji igralski poti.
- Ali si kdaj igral tudi v filmu?
- Kako si se pripravljaj na svojo vlogo v Addamsovih?
- Sedaj pa bi te prosil, da za hip spet skočiš v svoj špeh in nam poveš, kako se je obnesla vajina zveza z luno.

7.4 VPRAŠALNIK ZA VODJO PREDSTAVE SANDO ŽNIDARČIČ

- Povej nam, prosim, kako si postala inšpicientka.
- Kakšne so glavne naloge inšpicienta?
- Kakšna je predstava Addamsovi iz tvojega, inšpicientskega vidika?

7.5 ANKETNI VPRAŠALNIK

Addamsovi - tako in drugače

Pozdravljeni,
sem Jurij Weiss, učenec 8. b razreda. V letošnjem šolskem letu pod mentorstvom učiteljice Mateje Drnovšek izdelujem raziskovalno nalogo z naslovom Addamsovi - tako in drugače. Del naloge je tudi anketni vprašalnik. Prosim vas, da si vzamete nekaj minut in odgovorite nanj. Hvala za vašo pomoč.

* **Zahtevano**

Spol *

Moški

Ženski

Starost *

- do 25 let
- od 26 do 45 let
- od 46 do 60 let
- več kot 60 let

Izobrazba *

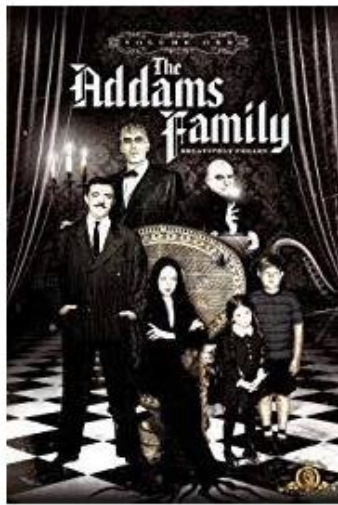
- Končana osnovna ali srednja šola
- Končana višja ali visoka šola (6/1 oz. 6/2)
- Končana univerzitetna izobrazba ali magisterij stroke/bolonjski študij 2. stopnje (7)
- Končan magisterij znanosti ali doktorat (8/1 oz. 8/2)

Ali si že kdaj slišal za Addamsove (The Addams family)? *

- Da
- Ne

Ali veš kdaj so se prvič pojavili Addamsovi? *

- 1983
- 1993
- 1938
- 1550
- Ne vem

Ali si si ogledal vsaj enega od filmov Addamsovi? *

- Da
- Ne

Ali si si ogledal muzikal Addamsovi? *

- Da
- Ne

Ali si si ogledal risanko Pri Addamsovih? *

- Da
- Ne

Kdo je kdo pri Addamsovih *

	Mama	Oče	Hči	Strežaj	Sin
Sreda	☐	☐	☐	☐	☐
Lurch	☐	☐	☐	☐	☐
Pugsley	☐	☐	☐	☐	☐
Gomez	☐	☐	☐	☐	☐
Morticija	☐	☐	☐	☐	☐

Koliko časa misliš, da vzame priprava predstave, kot so Addamsovi? *

- En teden
- En mesec
- Dva meseca
- Pol leta
- Eno leto

Misliš, da je priprava take predstave težka? *

- Da
- Ne

Kako zelo pomembno je dobro delo spodaj naštetih ustvarjalcev za uspeh predstave. Označi z odgovori od 5 (zelo pomembno) do 1 (čisto nepomembno). *

	1	2	3	4	5
Igralci	☐	☐	☐	☐	☐
Režiser	☐	☐	☐	☐	☐
Scenarist/Dramaturg	☐	☐	☐	☐	☐
Kostumograf	☐	☐	☐	☐	☐
Scenograf	☐	☐	☐	☐	☐

Kaj po tvojem mnenju naredi dobro predstavo? *

- Izbor igralcev
- Scena
- Kostumi
- Glasba
- Besedilo
- Komični vložki
- Drugo: _____

Koliko članov je po tvojem mnenju v ekipi, ki je sodelovala v pripravljanju predstave Addamsovi? *

- Okoli 10
- Okoli 20
- Okoli 30
- Okoli 40
- Okoli 50

Misliš, da je igranje v taki predstavi naporno? *

- Da, zelo
- Da, malo
- Ne, ni naporno

Kako pogosto obiskuješ gledališče? *

- Več kot enkrat na mesec.
- Enkrat na pol leta.
- Enkrat na leto.
- Nikoli.